

Evaluatie pilot Sturen op Instroom en intensief beheer Bloemhof- Hillesluis

Onderzoek en Business Intelligence

Gemeente Rotterdam

Colofon

Gemeente Rotterdam, afdeling Onderzoek en Business Intelligence (OBI)

Datum: 28 juni 2020

Auteur: M.G. Permentier

Afbeeldingen: Peter Elenbaas (voorkant en p. 6), Woonstad Rotterdam

Vragen: onderzoek@rotterdam.nl

Samenvatting

Aanleiding onderzoek

Bloemhof-Hillesluis, twee wijken in Rotterdam-Zuid, kennen al jaren een achterstand op het gebied van de leefbaarheid en veiligheid. Bewoners zijn ontevreden met hun wijk, hebben een lage binding met de wijk en haar bewoners en het vertrouwen in elkaar en in de instanties blijft achter (Gemeente Rotterdam, OBI, 2016). Bewoners voelen zich verder erg onveilig in hun wijk en ervaren veel overlast. Politiecijfers over het aantal misdrijven (objectieve cijfers) laten hier overigens een gunstiger beeld zien dan de subjectieve cijfers. Verder kent Bloemhof-Hillesluis een concentratie van sociaaleconomische achterstanden: de bevolking is relatief arm en er zijn veel bijstandsgerechtigden.

Om een bijdrage te leveren aan de veiligheid en leefbaarheid in Bloemhof-Hillesluis en het perspectief van de huidige en toekomstige bewoners te verbeteren zijn de gemeente Rotterdam, Woonstad Rotterdam en de politie in september 2016 gestart met een driejarige pilot 'Sturen op Instroom en Intensief beheer'. De drie partijen zijn daarbij een intensieve samenwerking aangegaan.

Onderdeel van de pilot zijn twee pijlers:

- 1) het voorrang verlenen aan nieuwe huurders met een positieve dagbesteding bij sociale huurwoningen van Woonstad Rotterdam in Bloemhof-Hillesluis (sturen op instroom).
- 2) het tegengaan van woonadres gerelateerde problematiek en hulp bieden aan de zittende bevolking (intensief beheer).

Met deze twee instrumenten, het sturen op instroom en intensief beheer, wordt primair geprobeerd de leegstand, overbewoning, woonoverlast en de bevolkingssamenstelling te beïnvloeden. Secundair wordt gepoogd het vertrouwen in de overheid te verbeteren door zichtbaar in de wijk te zijn en melding van misstanden adequaat op te pakken. Daarnaast is de hoop dat er ook op andere

leefbaarheids-/veiligheidsindicatoren (waar niet direct op geïntervenieerd wordt in de pilot) verbeteringen plaatsvinden als er meer balans in de bevolkingssamenstelling komt en woonadres-gerelateerde problemen worden aangepakt.

Output

Instroom

- Sinds de toepassing van artikel 9 in Bloemhof-Hillesluis zijn alle 886 via de pilot toegewezen (Woonstad Rotterdam) woningen op basis van voorrang verhuurd aan personen met een positieve dagbesteding.
- Een grote meerderheid van de nieuwe hoofdhouders (80%) heeft inkomen uit arbeid. Voor aanvang van de pilot was dit aandeel 35% (2016) en 40% (2015). Dit aandeel is sinds de pilot dus verdubbeld.
- De instroom in dit deel van de woningvoorraad is daarmee duidelijk in gunstige zin veranderd vergeleken met de instroom tot september 2016.

Intensief Beheer

- Op 1111 adressen in Bloemhof-Hillesluis zijn in totaal 1329 signalen binnengekomen.
- Bij 1093 adressen is besloten een huisbezoek af te leggen, waarvan er 989 in de pilotperiode (t/m/ 31 december 2019) hebben plaatsgevonden.
- Rond de 40% van de adressen betreft corporatiebezit en rond de 60% betreft particulier bezit (en dan vooral particuliere verhuur).
- Bij het bezoeken van de 989 adressen zijn er bij 734 adressen (74%) onwenselijke situaties en/of misstanden geconstateerd.

Resultaten Intensief Beheer:

- Op 231 (32%) adressen is de BasisRegistratiePersonen (BRP) aangepast naar de actuele woonsituatie.
- Op 109 adressen (15%) is er sprake van uitstroom vanwege ongeoorloofd gedrag en/of gebruik van de woning. De meerderheid van de uitstroom vindt

plaats in het Woonstad-bezit (rond de 75% van de uitstroom). Deze woningen komen weer op de woningmarkt beschikbaar voor woningzoekenden met een positieve dagbesteding.

- In 134 gevallen (19%) is er een (aanvraag voor een) bestuurlijke maatregel gestart. In 55 gevallen (8%) is een zorgtraject gestart.
- In 19 gevallen (3%) heeft onderzoek geresulteerd in het beëindigen van een uitkering/ PGB.

Eigen aanpak van deelnemers + samenwerking levert in de loop van de pilot steeds meer op:

- In de loop van de projectperiode zijn zowel het aantal signalen als het aantal adressen met een signaal toegenomen (in 2019 respectievelijk 88% en 52% hoger dan in 2017).
- Door de tijd heen verandert het type signaal (wijk-sigitaal of systeemsignaal) dat binnenkomt: waar in 2017 wijksignalen 30% van alle signalen uitmaakte, nam dat toe tot respectievelijk 61% en 75% in 2018 en 2019.
- Deze toename kan als gunstig gezien worden: het betekent namelijk dat professionals en bewoners meer meldingen zijn door gaan geven aan het projectteam.
- Het aandeel adressen met constatering is in het startjaar 61% en neemt toe tot ruim 75% in 2019.
- Medewerkers geven aan dat ze elkaar steeds beter weten te vinden, dat het vertrouwen in elkaar is toegenomen en dat de samenwerking steeds meer oplevert. Qua resultaten, maar ook qua expertise en werkplezier.
- Partners/afdelingen ervaren meerwaarde en sluiten daarom aan (Vestia, W&I, DV Burgerzaken) of zetten eigen reguliere inzet meer gericht in binnen de wijken (team Wonen, SB). Ministerie van BZK investeert in 2019 met een impulsbijdrage van €120.000 in extra capaciteit voor de opvolging van constatering.
- Naast de goede samenwerking zijn kwaliteit, capaciteit en continuïteit van de uitvoering succesfactoren van de pilot.

Outcome:

Objectief

Bevolkingssamenstelling en leegstand

- Het aandeel huishoudens met bijstandsuitkeringen in Bloemhof-Hillesluis daalt sinds 2017.
- De procentuele afname tussen 2015-2020 is het sterkst in Hillesluis (23%) en in Bloemhof is deze afname 19% (Rotterdam: afname van 16%).
- Het aandeel huishoudens in Bloemhof-Hillesluis met een laag huishoudinkomen is tussen 2015 en 2018 iets afgenomen en deze (procentuele) afname is sterker dan voor de stad Rotterdam.
- Het aandeel economisch zelfstandigen in Bloemhof-Hillesluis neemt tussen 2015-2018 sterker toe dan in Rotterdam als geheel, en zo wordt de achterstand in deze wijken kleiner.
- De leegstand van woningen is in Bloemhof-Hillesluis is in vergelijkbare mate afgenomen als in Rotterdam als geheel.
- De verhuismobiliteit is iets meer afgenomen in Bloemhof-Hillesluis dan in de stad als geheel en dat betekent dat in 2020 deze mobiliteit niet sterk meer van elkaar verschilt.

Veiligheid

- De veiligheidsindex, een maat waarin dimensies van objectieve- en subjectieve veiligheidscijfers (waaronder veiligheidsbeleving) samen zijn genomen, is in beide wijken verbeterd (Hillesluis +13, Bloemhof +8).
- In beide wijken zien we in het algemeen een verbetering van de afzonderlijke objectieve veiligheidsindicatoren (diefstal, geweld, inbraak, overlast).
- Dat leidt ertoe dat de achterstanden in objectieve veiligheidsindicatoren in Bloemhof-Hillesluis ten opzichte van het stedelijk gemiddelde kleiner zijn geworden.

Subjectief

- Het vertrouwen in overheidsorganisaties neemt in Bloemhof-Hillesluis toe, het sterkst in Bloemhof.
- De subjectieve indicatoren laten vooral bij diefstal (Bloemhof), geweld (Bloemhof en Hillesluis) en overlast (Bloemhof) veelal minder gunstige

ontwikkelingen zien dan de objectieve indicatoren. De ontwikkelingen bij subjectieve veiligheid zijn op punten minder gunstig in Bloemhof-Hillesluis dan in de stad als geheel.

- Bij de leefbaarheid zien we dat de tevredenheid met de wijk in Bloemhof zich gunstig ontwikkeld heeft vergeleken met de stedelijke ontwikkeling, terwijl in Hillesluis deze ontwikkeling ongunstig is geweest.

- De sociale cohesie in Bloemhof-Hillesluis (hoe mensen tegen het samenleven in de wijken aankijken) heeft zich minder gunstig ontwikkeld dan in Rotterdam.

Conclusie

De conclusie is dat er de afgelopen jaren veel acties ondernomen zijn in het kader van het project Sturen op Instroom en Intensief beheer in Bloemhof-Hillesluis. Daarbij laten de resultaten zien dat de bevolkingssamenstelling iets is veranderd en dat het objectief gezien veiliger is. Bij verschillende subjectieve cijfers zijn er echter geen verbeteringen te zien.

Verschillende verklaringen voor deze gemengde resultaten kunnen gegeven worden. Een eerste verklaring is dat veiligheid en leefbaarheid brede begrippen zijn. De pilot is op twee onderdelen ingezet (sturen

op instroom en intensief beheer) die een bereik hebben binnen een beperkt aantal (objectieve) indicatoren (denk aan leegstand, woonoverlast). Veel indicatoren zijn echter subjectief en een aanpak in een breder verband is nodig om ook deze indicatoren te verbeteren.

Een tweede verklaring is dat binnen het project pas in de loop der tijd meer resultaten geboekt zijn (bij het intensief beheer) als gevolg van veranderende werkwijzen. Het is denkbaar dat de resultaten van de verbeterde werkwijzen nog niet terug te zien zijn in de ontwikkelingen van leefbaarheid en veiligheid. Mogelijk komt de laatste meting te vroeg in de tijd.

Een derde punt is dat het schaalniveau van de meting (veelal het wijkniveau) te grof is om onderliggende ontwikkelingen goed in kaart te brengen. Op lager geografisch schaalniveau (bijvoorbeeld het niveau van een individuele straat) zouden andere ontwikkelingen kunnen zijn dan we op wijkniveau terugvinden.

Tot slot blijft altijd de vraag hoe de ontwikkeling van de uitkomstmaten geweest zou zijn als dit project niet was uitgevoerd. Wellicht zou de leefbaarheid en veiligheid op een lager niveau hebben gestaan dan nu het geval is.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	8
1.1	Inleiding	8
1.2	Onderzoeksopzet	9
1.3	Leeswijzer	10
2	Output pilot Sturen op instroom en intensief beheer	11
2.1	Organisatie pilot en inzet van middelen binnen pilot	11
2.2	Sturen op instroom: verhuringen van sociale huurwoningen door Woonstad Rotterdam in Bloemhof-Hillesluis september 2016-december 2019	13
2.3	Sturen op intensief beheer	18
2.3.1	Inleiding	18
2.3.2	Resultaten intensief beheer	18
3	Ontwikkeling uitkomstmaten in Bloemhof-Hillesluis 2016-2020	28
3.1	Inleiding	28
3.2	Sociaaleconomische samenstelling in Bloemhof-Hillesluis	28
3.3	Objectieve woonindicatoren	30
3.4	Objectieve en subjectieve veiligheid en veiligheidsbeleving	31
3.4.1	Inleiding	31
3.4.2	Veiligheidsindex: een totaalscore van subjectieve en objectieve indicatoren	31
3.2.3	Objectieve en subjectieve veiligheidsindicatoren	32
3.5	Ontwikkelingen in tevredenheid woonomgeving, sociale cohesie en vertrouwen	36
3.6	Tot slot	38
	Bijlagen	39

1 Inleiding

1.1 Inleiding

De wijken Bloemhof en Hillesluis, beide gelegen in het gebied Feijenoord en onderdeel van Rotterdam-Zuid, kennen al vele jaren een concentratie van economische achterstanden en leefbaarheids- en veiligheidsproblematiek. Het vertrouwen van bewoners in de overheid is er laag, men voelt zich niet verbonden met de buurtbewoners, men is weinig trots op de eigen wijk en veel bewoners voelen zich niet veilig in de eigen buurt. Daarnaast is het inkomen van huishoudens in het gebied laag en is het aandeel bijstandsgerechtigden hoog. Verder wordt het gebied gekenmerkt door een hoog percentage (goedkope) huurwoningen.

Om de leefbaarheid en veiligheid van Bloemhof-Hillesluis te verbeteren is in september 2016 een Convenant getekend door de Gemeente Rotterdam, Woonstad Rotterdam en Politie Rotterdam. De Pilot 'Samenwerking sturen op instroom en intensief beheer in Bloemhof en Hillesluis' (hierna pilot Bloemhof-Hillesluis) beoogt om tijdens een periode van 3 jaar de veiligheid en leefbaarheid in Bloemhof-Hillesluis te verbeteren en ook het perspectief van huidige en toekomstige bewoners te verbeteren.

De pilot Bloemhof-Hillesluis bestaat uit twee pijlers: 1) sturen op instroom en 2) intensief beheer van zittende bewoners. Pijler één betreft het voorrang verlenen aan nieuwe huurders met een positieve dagbesteding bij sociale huurwoningen van Woonstad Rotterdam in Bloemhof-Hillesluis. Personen die voldoen aan de eisen van artikel 8 van de Rotterdamwet (inkomenseis of minimaal 6 jaar in regio Rotterdam wonend) en positieve dagbesteding hebben (artikel 9), krijgen voorrang bij het huren van een sociale huurwoning van Woonstad Rotterdam in Bloemhof-Hillesluis.

Pijler twee betreft het intensief beheer op de zittende bewoners in deze twee wijken. Met signalen uit systeembestanden en signalen van wijkprofessionals en wijkbewoners worden probleemsituaties opgespoord. Deze situaties worden vervolgens door de gemeente of de betreffende organisatie in behandeling genomen.

Omdat het convenant eind 2019 is afgelopen is het gewenst om:

- a) inzicht geven in de acties die in het kader van de pilot Bloemhof-Hillesluis zijn ondernomen (output)
- b) inzicht te geven in hoeverre de leefbaarheid en veiligheid in Bloemhof en Hillesluis zich heeft ontwikkeld na de start van de pilot Bloemhof-Hillesluis (outcome)
- c) de wijze waarop de betrokkenen de samenwerking hebben ervaren (proces)

De output bestaat uit prestaties die binnen het project geleverd zijn, zoals bijvoorbeeld het aantal huisbezoeken en ingezette vervolgacties naar aanleiding van deze bezoeken. Het gewenste maatschappelijke effect van de interventie bestaat uit outcome: de leefbaarheid en veiligheid in Bloemhof-Hillesluis. Binnen de context van dit project zijn zowel output als outcome van belang omdat tussen deze twee een betekenisvolle relatie kan bestaan.

In dit onderzoeksrapport wordt de output aan de hand van de twee trajecten binnen de pilot beschreven. Enerzijds gaat het daarbij om het Sturen op Instroom en anderzijds op het Intensief beheer van de zittende bevolking. Naast de output wordt ook de ontwikkeling van de outcomematen beschreven. Hierbij wordt de situatie op het gebied van leefbaarheid en veiligheid voorafgaand aan de pilot vergeleken met

de situatie tijdens het laatste jaar van de pilot. De laatste meting heeft dus plaatsgevonden voordat het project is beëindigd. Ook wordt kort ingegaan op de ervaringen van de betrokkenen tijdens het proces.

De probleemstelling is: welke acties zijn er binnen de Pilot Bloemhof-Hillesluis tussen eind 2016 en eind 2019 ondernomen en hoe hebben de verschillende leefbaarheids- en veiligheidsmaten in de twee wijken zich ontwikkeld sinds het begin van het project. We maken hierbij een vergelijk met de ontwikkeling in het gebied Feijenoord (waarin de twee wijken Bloemhof en Hillesluis zijn gelegen) en in de stad Rotterdam.

Dit rapport is het laatste rapport binnen een reeks van rapportages waarin we de ontwikkeling van de twee gebieden monitoren. Daarmee heeft het een signalerende functie die daarnaast ook inzicht geeft in het doelbereik. Het rapport geeft geen inzicht in de vraag of de ontwikkelingen toe te schrijven zijn aan het gevoerde beleid. Ook wordt geen antwoord gegeven over de doelmatigheid van het beleid (was met eenzelfde investering een beter resultaat behaald?).

Onderzoekopzet

In deze rapportage staan we stil bij de acties die in het kader van de pilot worden de outcomematen voor de wijken Bloemhof en Hillesluis beschreven. De leefbaarheid en veiligheid (de outcomematen) wordt onderzocht aan de hand van indicatoren die zo goed mogelijk aansluiten bij de beleidsdoelen van de pilot Bloemhof-Hillesluis.

Doel pilot

Het doel van het project is het positief veranderen van de leefbaarheid en veiligheid. Leefbaarheid is een breed begrip waar vaak zaken omtrent de sociale leefomgeving (sociale cohesie, vertrouwen), en

de fysieke leefomgeving (type woningen) gerekend worden. Bij veiligheid gaat het om zowel de geregistreerde politiecijfers en meldingen als de wijze waarop bewoners tegen de veiligheid in hun wijk aankijken. Deze worden gerapporteerd op het niveau van de wijk. In dit rapport is voor de meeste leefbaarheidsmaten informatie op het niveau van de wijk beschikbaar (voor Bloemhof en Hillesluis) maar geen informatie op lager niveau laag schaalniveau beschikbaar.¹

Inzicht in criminaliteit en overlast wordt verkregen aan de hand van de thema's: diefstal, inbraak, geweld en overlast. Hierbij maken we gebruik van objectieve gegevens uit registratiegegevens en subjectieve gegevens uit enquêtes. De registratiegegevens van misdrijven komen uit de Basisvoorziening Handhaving (BVH) en de meldingen komen uit Geïntegreerd Meldkamer Systeem (GMS) van de politie en omvatten door de politie geregistreerde misdrijven en meldingen.² De enquêtegegevens zijn verzameld in het kader van het Wijkprofiel.³ Dit is een tweejaarlijks onderzoek onder bewoners van wijken in Rotterdam naar onder meer beleving van overlast en veiligheid (bestaande uit een Veiligheidsmonitor en een Wijkonderzoek). Voor de nulmeting en éénmeting wordt gebruik gemaakt van BVH en GMS (alle meldingen en misdrijven in respectievelijk november 2014-oktober 2015 en november 2018-oktober 2019) en het Wijkprofiel 2016 en 2020 (enquêtes uitgevoerd in respectievelijk 2015 en 2019). Op basis van het Wijkprofiel zijn ook Belevingskaarten gemaakt. Deze geven op laag geografisch schaalniveau inzicht in de leefbaarheid en veiligheid. Wel moet hier worden bedacht dat deze informatie als zogenaamde indruk van de situatie gezien moeten worden. Het aantal respondenten op dit lagere schaalniveau is te laag om deze als 'harde' scores te zien.

Gegevens over de leefomgeving zijn afkomstig uit

¹ Er zijn wel belevingskaarten uit het wijkprofiel die op een lager schaalniveau kwalitatieve indruk geven van de stand van zaken van de leefbaarheid. Informatie uit de leefbaarometer van het ministerie van BZK is niet in het hoofdrapport opgenomen aangezien de leefbaarheidsontwikkelingen tussen 2016-2018 nauwelijks veranderingen laten zien. Voor de volledigheid hebben we kaarten o.b.v. leefbaarometer (en de onderliggende componenten) in de bijlage opgenomen

² Bij deze registraties is sprake van selectiviteit doordat burgers niet altijd melding doen van bijvoorbeeld diefstal.

³ Ook bij enquêtegegevens kan er sprake zijn van selectiviteit indien de respons niet representatief is voor de populatie. Door gebruik te maken van objectieve gegevens en subjectieve gegevens kan een meer compleet beeld gegeven worden.

het Wijkprofiel 2016 en 2020 en zijn gebaseerd op enquêtegegevens. Gegevens over de bevolkingssamenstelling zijn afkomstig uit onder meer de Basisregistratie Personen (BRP) van de Gemeente Rotterdam. Gegevens over de woningvoorraad komen uit het Woningen-Bevolking-Onderzoeksbestand (WBOB), Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) en het Wijkprofiel. De uitkomstmaten van Bloemhof en Hillesluis worden afgezet tegen die van het gebied Feijenoord (inclusief Bloemhof en Hillesluis) en de stad Rotterdam.

1.2 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat in op de acties die in het kader van de pilot Bloemhof-Hillesluis zijn uitgevoerd (output): Sturen op instroom en Intensief beheer. Ontwikkelingen in de bevolkingssamenstelling, leefbaarheid- en veiligheid (outcome) in Bloemhof-Hillesluis (2016-2020) bespreken we in hoofdstuk 3.

2 Output pilot Sturen op instroom en intensief beheer

2.1 Organisatie pilot en inzet van middelen binnen pilot

In september 2016 is het projectteam van start gegaan bestaande uit afgevaardigden van de gemeente Rotterdam, Woonstad Rotterdam en de politie. Bij alle drie de betrokken partijen is een projectleider aangesteld. Deze zijn binnen de eigen organisatie het aanspreekpunt geweest ten behoeve van het project. Gedrieën hebben zij onderling intensief contact gehad om het project tot uitvoer te brengen. Daarnaast was er een regiegroep waarin alle drie organisaties vertegenwoordigd waren. Zij hebben de vorderingen van het project op afstand gevolgd. Daarnaast is er aan de uitvoeringskant inzet geweest, waarbij bij de gemeente en Woonstad Rotterdam specifieke personen zijn ingezet voor de

uitvoering. Bij de gemeente betreft toezichthouders en medewerkers van Publiekszaken (BRP). Bij Woonstad Rotterdam betreft het mensen die zich bezighouden met de uitvoering van pijler 1 (Sturen op Instroom) en pijler 2 (Intensief beheer). Bij woningcorporatie Vestia, welke in 2019 is aangehaakt bij de pijler intensief beheer, betreft het een medewerker die zich inzet voor de uitvoering van pijler 2.

In tabel 2.1 is de personele inzet uitgedrukt in FTE's naar organisatie en rol binnen de organisatie.⁴ Uit de tabel blijkt dat de totale FTE inzet door de tijd heen duidelijk toegenomen. Deze toename komt doordat er in 2019 een subsidie van Ministerie van BZK beschikbaar is geweest voor het project. De inzet van FTE bij de verschillende organisaties is daarmee toegenomen.

⁴ Binnen de organisaties is ook inzet geweest van personen die niet speciaal zijn aangesteld voor dit project. De inzet van deze personen is niet in tabel 2.1 opgenomen.

Tabel 2.1 Inzet van verschillende organisaties binnen pilot Bloemhof-Hillesluis (in FTE)

Gemeente Rotterdam			
dV			
Projectleider	Gehele periode	1 FTE	
intensief beheer uitvoering (senior toezichthouder)*	Vanaf Q2 2018	1 FTE	
		Projectinzet	Reguliere inzet
Stadsbeheer ⁵			
Toezi chthouders	2017	2 FTE	1 FTE
	2018 -Q1	2 FTE	0,5 FTE
	2018 -Q2	2 FTE	0 FTE
	2018 -Q3	2 FTE	1,5 FTE
	2018 -Q4	2 FTE	0 FTE
	2019-Q1 en Q2	2 FTE	0 FTE
	2019-Q3 en Q4	2 FTE	2 FTE
Publiekszaken	Geheel 2019	0,5 FTE	
Woonstad Rotterdam			
Projectleider	Gehele periode	0,2 FTE	
Instream Uitvoering	Gehele periode	1 FTE	
Intensief Beheer Uitvoering	Gehele periode	0,6 FTE + 0,6 FTE (vanaf Q2 2019)	
Politie			
Intensief beheer (coördinerend wijkagent)	Gehele periode	0,2 FTE	
Vestia			
Intensief beheer uitvoering	2019	0,6 FTE	
Totaal alle partners		Excl. reguliere inzet SB	Incl. reguliere inzet SB
2016 (sept t/m dec)		2,8 FTE	2,8 FTE
2017		5,0 FTE	6,0 FTE
2018		6,0 FTE	6,5 FTE
2019		7,6 FTE	8,6 FTE

* gefinancierd door dV, geleverd door Stadsbeheer

⁵ Afgesproken was inzet van 2-3 FTE toezichthouders voor regulier toezicht in Bloemhof en Hillesluis en 2 FTE toezichthouders voor het project. Door verschillende oorzaken bij SB was reguliere bezetting gedurende de uitvoeringsfase niet altijd (geheel) beschikbaar voor inzet in Bloemhof en Hillesluis.

2.2 Sturen op instroom: verhuringen van sociale huurwoningen door Woonstad Rotterdam in Bloemhof-Hillesluis september 2016-december 2019

Bij de pijler 'Sturen op instroom' wordt voorrang gegeven aan nieuwe huurders van sociale huurwoningen van Woonstad Rotterdam die een positieve dagbesteding hebben. Naast de toepassing van de inkomenseis op grond van artikel 8 van de Rotterdamwet⁶, wordt artikel 9 toegepast. Mensen met een positieve dagbesteding krijgen voorrang bij de toewijzing van een sociale huurwoning van Woonstad Rotterdam in Bloemhof-Hillesluis. Dit moet vooral effect hebben op de instroom van mensen die al 6 jaar of langer in de regio wonen.⁷

Sinds 1 september 2016 krijgen mensen voor woonruimte (met een huurprijs tot de liberalisatiegrens van € 710,688) van Woonstad Rotterdam in Bloemhof en Hillesluis voorrang, indien zij voldoen aan één of meer van de volgende kenmerken:

- a. het aantoonbaar verrichten van betaald werk, ongeacht het aantal uren per week dat daaraan besteed wordt;
- b. het aantoonbaar verrichten van vrijwilligerswerk, ongeacht het aantal uren per week dat daaraan besteed wordt;
- c. het hebben van een opleidingsniveau op ten minste MBO-niveau
- d. inkomen uit AOW.

Leegstandsverhuur, vrije sector huurwoningen vallen niet onder artikel 9 en dus niet onder de pilot. Evenmin vallen SV-urgenten onder artikel 9 (maar wel onder artikel 8).

We hebben gegevens over verhuringen (adres, economische categorie van hoofdhuurder en eventuele anderen) van 1 september 2016 t/m 31 december 2019 bekeken.^{9 10} Voor deze perioden rapporteren we de verhuringen naar de belangrijkste sociaaleconomische categorie van de nieuwe hoofdhuurder.¹¹ We maken hierbij onderscheid naar de volgende groepen¹²:

- 1) Inkomen uit arbeid (in loondienst of zelfstandige),
- 2) Studie (studieverklaring MBO, HBO, WO)
- 3) AOW13
- 4) Uitkeringen (Participatiewet, Wajong, WAO, WIA, WW, ziekwet) al dan niet in combinatie met vrijwilligerswerk.

Aanvullend rapporteren we ook -voor verhuringen sinds 1 september 2016- of de bewoner bij de verhuur aangeeft vrijwilligerswerk te doen, aangezien dit ook als voorkeursgrond geldt (t.o.v. mensen met enkel een uitkering en een regiobinding van minimaal zes jaar, maar die geen vrijwilligerswerk doen).¹⁴

Sinds de toepassing van artikel 9 in Bloemhof-Hillesluis zijn er 886 verhuringen geweest op grond van dit artikel. Een grote meerderheid van de nieuwe hoofdhuurders (80%) heeft inkomen uit arbeid (kolom rechts), 9% heeft een uitkering en doet vrijwilligerswerk, 5% staat ingeschreven bij een

⁶ Artikel 8 sluit woningzoekenden zonder inkomen uit arbeid, AOW, pensioen, of niet-studenten uit van een corporatiewoning of particuliere woning onder de liberalisatiegrens, tenzij de woningzoekende reeds minimaal 6 jaar onafgebroken in de stadsregio Rotterdam woont.

⁷ Woonstad bezit 3129 woningen in Bloemhof en 2584 in Hillesluis (exclusief respectievelijk 439 en 476 verkochte woningen). Op totaal van 11415 woningen in Bloemhof-Hillesluis heeft Woonstad de helft in bezit.

⁸ Liberalisatiegrens is voor de jaren 2016 t/m 2018 €710,68 en voor 2019 €720,42

⁹ Voor de perioden voorafgaand aan de toepassing van artikel 9, is een gerandomiseerde steekproef getrokken uit alle verhuringen. Voor de perioden na toepassing van artikel 9 zijn alle verhuringen meegenomen. De gegevens zijn dus tot en met 31 augustus 2016 gebaseerd op een steekproef en daarna op alle verhuringen (de populatie).

¹⁰ Begin 2016 is een aanpassing geweest van regels van toewijzing (onderdeel nationale regelgeving), waarbij het passend toewijzen centraal is komen te staan. Hierdoor worden woningen met een relatief lage huur enkel nog toegankelijk voor de laagste inkomensgroep. Daarom rapporteren we los over 2015 en 2016.

¹¹ Feitelijk gaat het hier over inkomensbronnen binnen het huishouden (hoofdhuurder en eventuele partner).

¹² Feitelijk gaat het over de economische categorie waar het huishouden toe behoort. Elk huishouden telt als 1 case mee.

¹³ De groep met AOW heeft mogelijk ook een aanvullend pensioen.

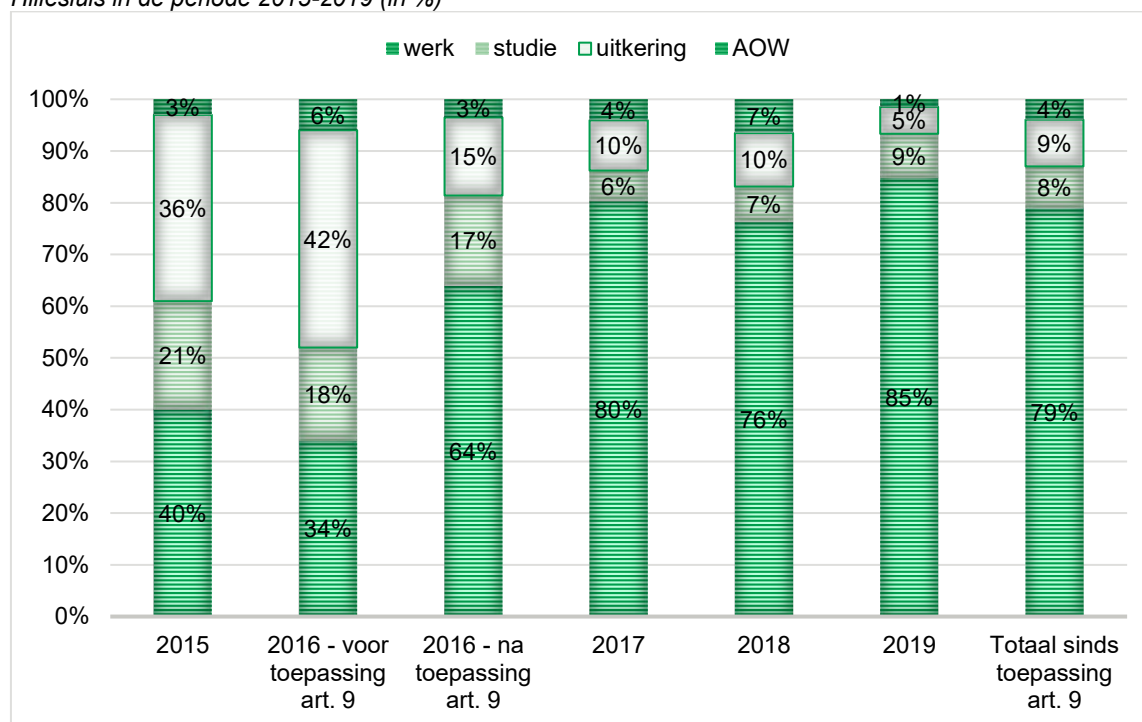
¹⁴ Een kleine groep bewoners behoort tot meerdere economische categorieën. We rapporten daarbij één categorie (eerst arbeid, dan studieverklaring, dan AOW, dan uitkeringen al dan niet in combinatie met vrijwilligerswerk).

onderwijsinstelling en 4% ontvangt een AOW (figuur 2.1). Belangrijk is om te benadrukken dat alle personen met een uitkering sinds toepassing van artikel 9 ook vrijwilligerswerk doen. Na toepassing van artikel 9 ziet de instroom er heel anders uit dan hiervoor: het aandeel werkenden ligt veel hoger terwijl de

groep met een uitkering veel lager is komen te liggen.

Meteen in het laatste kwartaal van 2016 als artikel 9 voor het eerst wordt toegepast zien we de instroom veranderen t.o.v. de eerdere perioden, waarna het beeld in de jaren erna vrij constant is.¹⁵

Figuur 2.1 Economische categorie van nieuwe huurders van sociale huurwoningen van Woonstad Rotterdam in Bloemhof-Hillesluis in de periode 2015-2019 (in %)

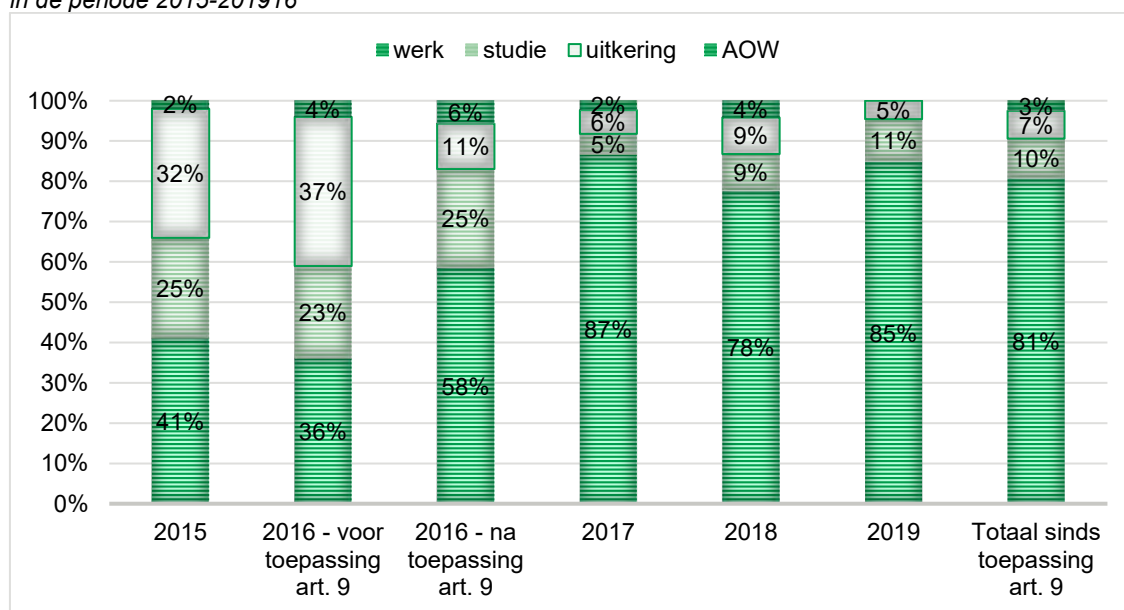

¹⁵ In het laatste kwartaal van 2016 was het aantal verhuringen in het kader van artikel 9 86, in 2017: 269, in 2018: 261 en in 2019: 270.

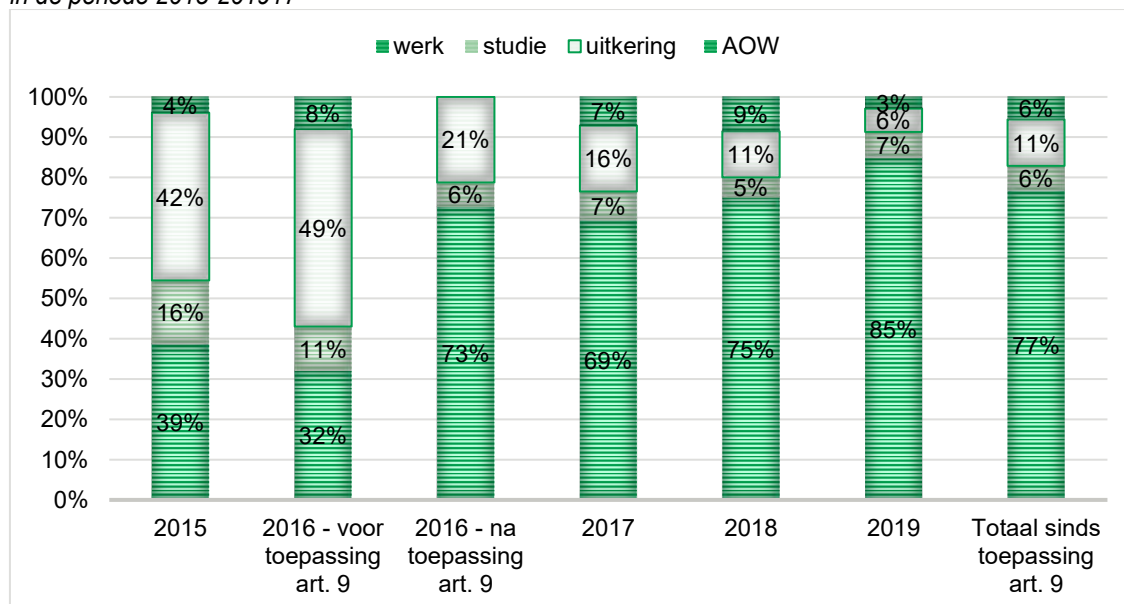
In de twee afzonderlijke wijken zien we het hierboven beschreven beeld terug. Wel zien we dat in Hillesluis het aandeel met werk sinds toepassing van artikel 9

gemiddeld iets lager is dan in Bloemhof en dat het aandeel met uitkering (i.c.m. vrijwilligerswerk) hier hoger ligt (figuur 2.2).

Figuur 2.2 Economische categorie van nieuwe huurders van sociale huurwoningen van Woonstad Rotterdam in Bloemhof in de periode 2015-201916

Figuur 2.3 Economische categorie van nieuwe huurders van sociale huurwoningen van Woonstad Rotterdam in Hillesluis in de periode 2015-201917

¹⁶ Aantal verhuringen vallend onder artikel 9 is in Bloemhof in 2016: 53 in 2017: 171 in 2018:121, 2019: 132 (totaal:477).

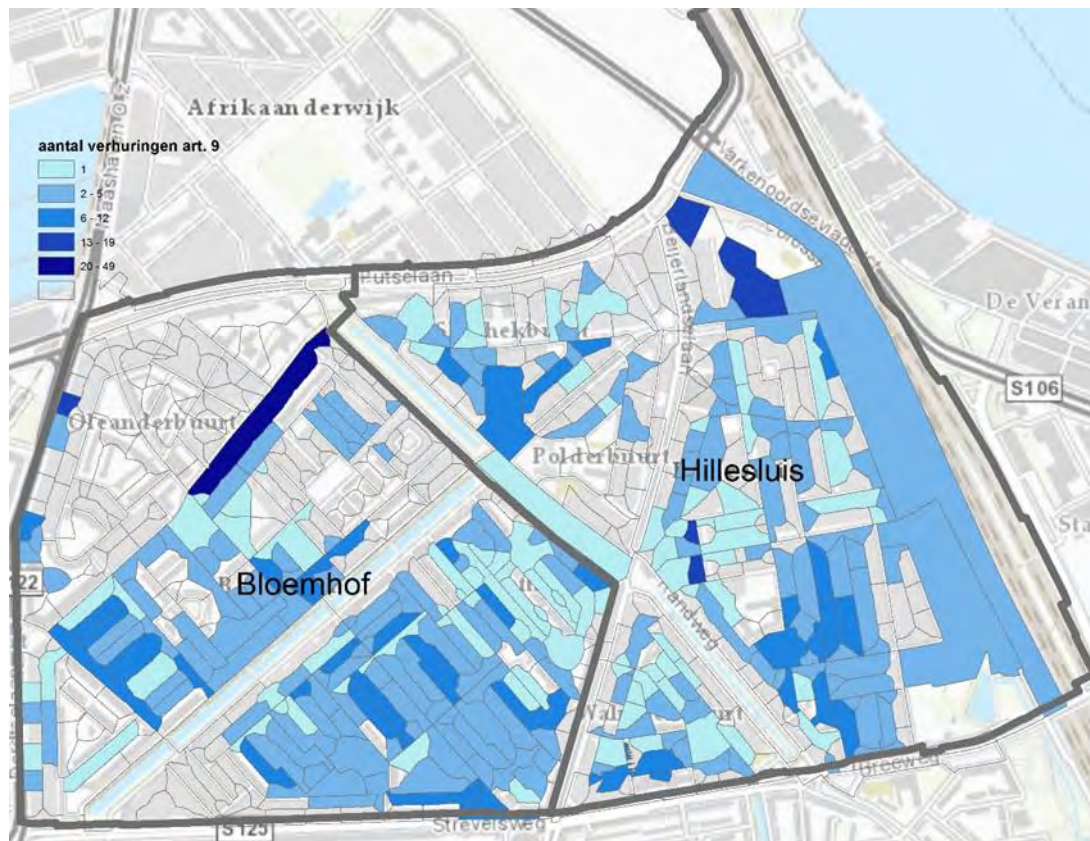
¹⁷ Aantal verhuringen vallend onder artikel 9 is in Hillesluis in 2016: 33 in 2017: 98, n 2018:140, 2019: 138 (totaal: 409).

Ruimtelijke spreiding van artikel 9 instroom

Er heeft, in absolute termen, de meeste instroom plaatsgevonden in Putsebocht (Egelantierhof, Ploenhof, Violierhof) en Dordtselaan (kruising met

Marentakstraat) (beiden in Bloemhof), Hollandsestraat en de Laantjesweg (beiden in Hillesluis)(figuur 2.4). Putsebocht betreft een sloop-nieuwbouwproject waar nieuwe woningen opgeleverd zijn.

Figuur 2.4 Absoluut aantal artikel 9 verhuringen naar pc6 gebied in Bloemhof-Hillesluis 2016-2019

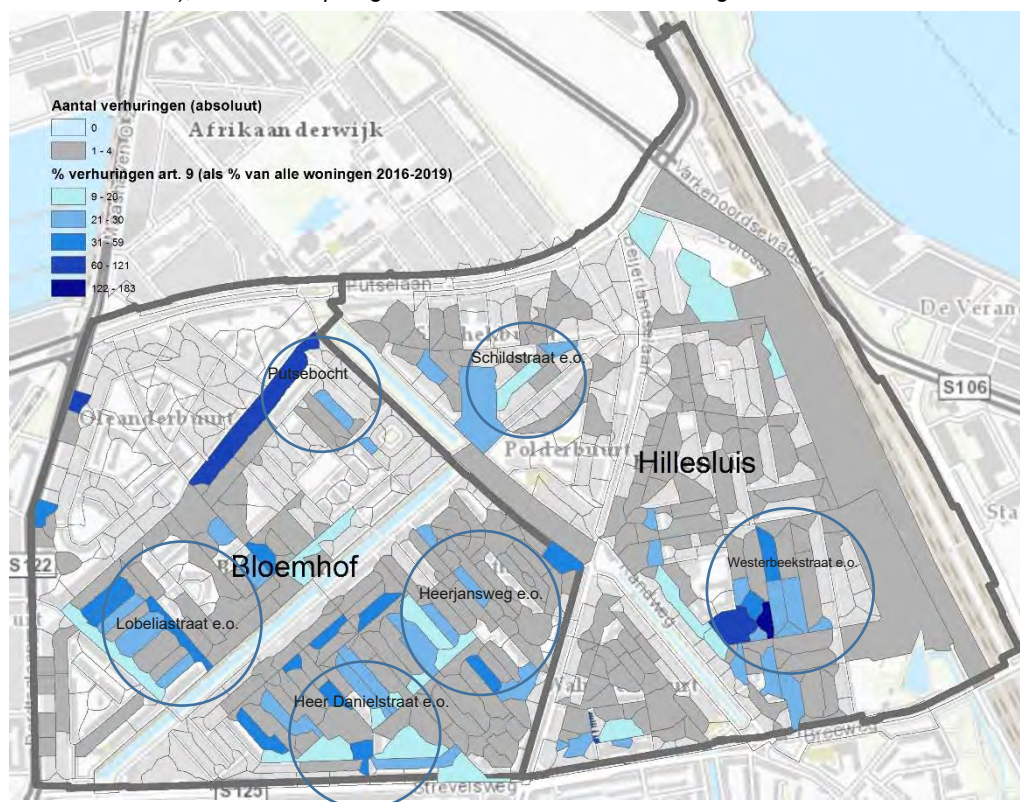
Figuur 2.5 laat het relatieve aandeel verhuringen per pc6 gebied zien, voor gebieden met minimaal 5 verhuringen. We onderscheiden hier enkele clusters van pc6 gebieden: Schildstraat e.o. en Westerbeekstraat e.o. in Hillesluis en Heerjansweg e.o., Lobeliastraat

e.o., Putsebocht en Heer Daniëlstraat e.o. in Bloemhof.

Figuur 2.5 Relatief aandeel artikel 9 verhuringen naar pc6 gebied in Bloemhof-Hillesluis 2016-2019 (% van woningvoorraad 2016-2019), alleen voor pc6 gebieden met 5 of meer verhuringen

Tot slot

Sinds de toepassing van artikel 9 zijn alle, via de pilot toegewezen Woonstad woningen (m.u.v. dus van leegstandsverhuur, vrije sector huurwoningen) op basis van voorrang verhuurd aan personen met een positieve dagbesteding.¹⁸ Mensen zonder een positieve dagbesteding hebben sinds september 2016 geen woning meer in Bloemhof-Hillesluis gehuurd via de met de pilot toegewezen woningen. Het aandeel nieuwe huurders met inkomen uit arbeid in het Woonstad bezit is sinds september 2016 veel hoger dan hiervoor.

Tevens is het aandeel nieuwe huurders met een uitkering sterk afgenomen vergeleken met de nieuwe huurders voorafgaand aan toepassing van artikel 9. Al met al is de instroom in de woningvoorraad (die via de pilot is toegewezen) dus duidelijk in gunstige zin veranderd vergeleken met de instroom tot september 2016.

¹⁸ SV-urgente zijn niet via de pilot aan een woning in Bloemhof-Hillesluis geholpen, maar via een ander traject. Dat betekent dat SV-urgente wel in deze wijken zijn komen wonen en dat dit niet binnen de invloedssfeer van de pilot was.

2.3 Sturen op intensief beheer

2.3.1 Inleiding

In februari 2017 is gestart met de pijler Intensief beheer van het project “Sturen op Instroom en Intensief Beheer”. Met intensief beheer wordt geprobeerd om probleemsituaties onder zittende bewoners in Bloemhof-Hillesluis op te lossen. Intensief beheer richt zich alleen op woonadres gerelateerde zaken zoals woonfraude, (geluids)overlast, adresfraude etc.. Door het afleggen van huisbezoeken door het interventieteam wil het projectteam deze situaties veranderen. We bespreken hieronder het aantal ontvangen signalen, het aantal huisbezoeken, constatering en vervolgacties. We staan ook kort stil bij de ervaringen van de projectmedewerkers met het project.

2.3.2 Resultaten intensief beheer

Hieronder gaan we in op de activiteiten die door het gezamenlijke projectteam Intensief Beheer zijn uitgevoerd. De tijdsperiode waarop deze gegevens betrekking hebben is de periode 2017 t/m 2019. We gaan in op de volgende zaken:

- hoeveel en welk type signalen zijn er op hoeveel adressen verkregen, wat voor type signaal is het (systeemsignaal of wijksignaal) en wie is eigenaar van het pand (particulier, gemeente of corporatie)?
- bij hoeveel adressen zijn er vervolgens huisbezoeken afgelegd?
- hoeveel (afwijkende) zaken en welk type zaken zijn er bij het huisbezoek geconstateerd?
- welke resultaten de vervolgacties naar aanleiding van het huisbezoek hebben opgeleverd Indien er vervolgacties door partners zijn uitgevoerd en geen terugkoppeling over resultaat is ontvangen is als resultaat ‘doorverwijzing’ gebruikt.

Casus 1 Kraakpoging leegstaand pand verdwenen eigenaar:

Signaal van bewoner uit de wijk: met snel schakelen tussen intensief beheer team gemeente, politie, buurtbewoner en team Bouw en Woningtoezicht wordt: kraakpoging in een langdurig leegstaand en verkrot pand verijdeld en is een onteigeningsprocedure geprioriteerd (eigenaren al 10 jaar onvindbaar). Het pand zal binnenkort worden opgeknapt en daarna worden betrokken door nieuwe bewoners.

De opbrengst van wat door deze actie voorkomen is en wat het aan toegenomen veiligheid, leefbaarheid, vertrouwen in de overheid oplevert, is niet of nauwelijks meetbaar.

Aantal en type verkregen signalen

Het intensief beheer bestaat uit het onderzoeken van reguliere systeemsignalen en wijksignalen voor Bloemhof-Hillesluis.¹⁹ De wijksignalen komen via reguliere kanalen van gemeente (bv 14010, Veiligheidsloket, netwerk) of woningcorporatie binnen via burgers en professionals die werkzaam zijn in het gebied (buurtconciërge, stadsmarinier, wijknetwerker, wijkagent, ect). N.a.v. een signaal kan een

huisbezoek door het gemeentelijk interventieteam, Woonstad Rotterdam of Vestia plaatsvinden.

Er zijn binnen de pilot Intensief Beheer in de periode 2017-2019 over 1111 adressen signalen ontvangen. Deze 1111 adressen (10% van alle woningadressen in het gebied) vormen de basis van de navolgende analyse.²⁰ Bij bijna 60% van de adressen met signalen gaat het om particuliere huurwoningen; bij 40%

¹⁹ Ook de signalen van het Landelijke Aanpak Adreskwaliteit (LAA) worden hiertoe gerekend. De reguliere systeemsignalen binnen deze werkwijze zijn een resultaat van meldingen vanuit gemeentelijke databronnen (BRP, BAG, KSPP) of een landelijke databron (Landelijke Aanpak Adreskwaliteit, LAA).

²⁰ Het is denkbaar dat er in de afzonderlijke jaren over hetzelfde adres meerdere signalen zijn binnengekomen.

betreft het een corporatiewoning (voornamelijk van Woonstad Rotterdam).

In 346 van de 534 pc6-gebieden in Bloemhof-Hillesluis is ten minste één adres met minimaal één signaal.²¹ In 128 pc6-gebieden betreft het één adres met (één of meerdere) signalen, in 122 gebieden betreft het 2 t/m 3 adressen met ten minste één signaal,

in 72 gebieden betreft het 4 t/m 7 adressen met signalen en in 24 gebieden zijn er 8 of meer adressen met signalen (figuur 2.6). Het gebied met het hoogste aantal adressen met minimaal één signaal is het pc6gebied Polderlaan/Slaghekstraat (23 adressen). Dit is tevens het gebied waar, in het begin van het project, extra aandacht voor is geweest.²²

Casus 2: Snel schakelen tussen politie, gemeente, corporatie en winkelier na greep uit de kas in zijn winkel:

2 verdachten opgepakt door politie

Winkelverbod voor daders

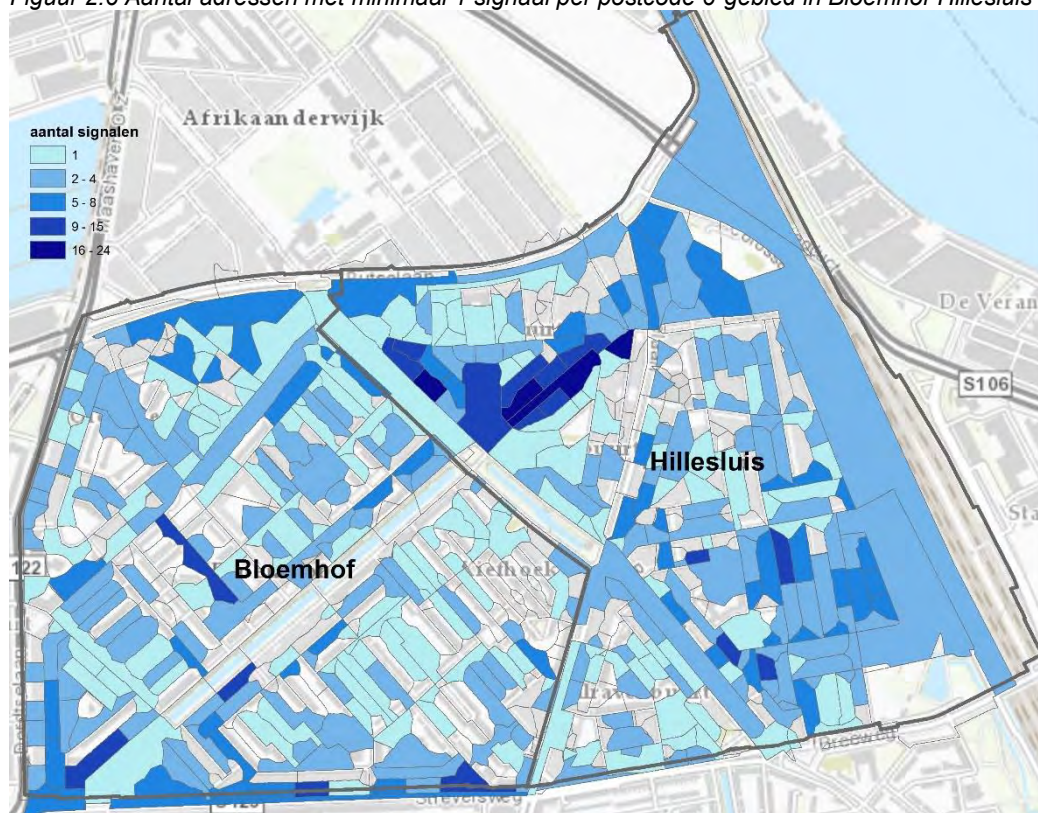
Onderverhuur sociale huurwoning aan beide verdachten geconstateerd en beëindigd;

Daders verdwijnen uit de straat;

6 nieuwe concrete signalen van leefbaarheid ondermijnende zaken die door politie en/of gemeentelijke clusters worden opgepakt;

Slachtoffer voelt zich nu gehoord en gesteund. Hierdoor blijft winkelier mogelijk behouden voor de wijk.

Figuur 2.6 Aantal adressen met minimaal 1 signaal per postcode 6-gebied in Bloemhof-Hillesluis (2017-2019)

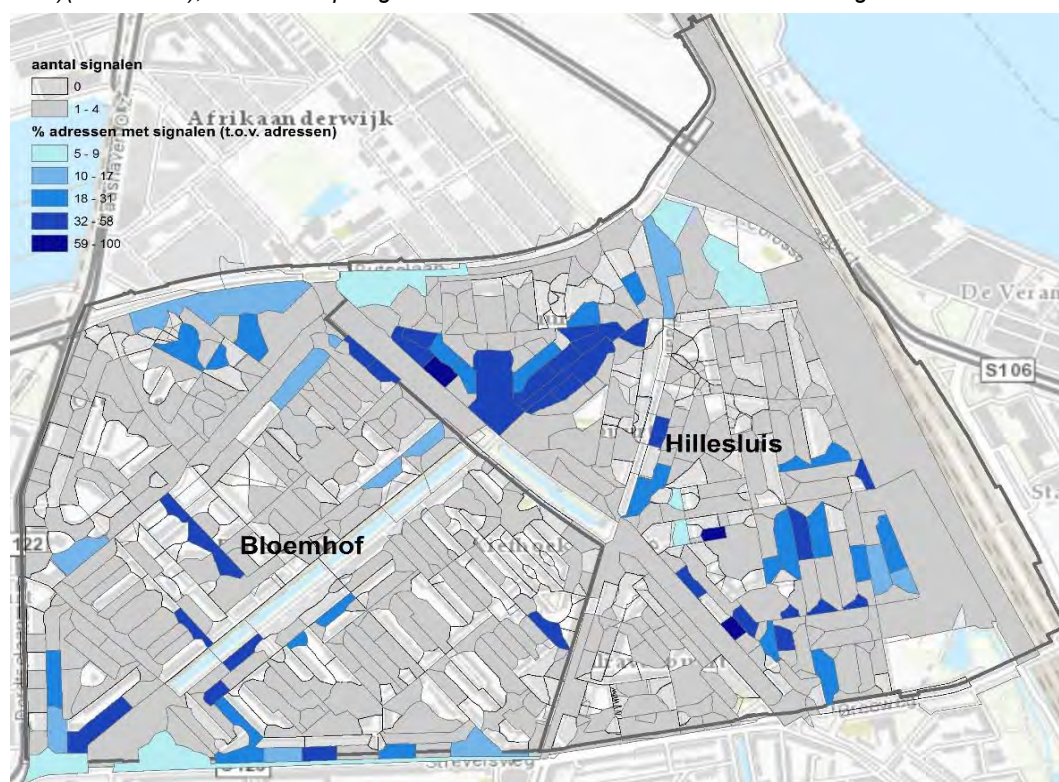
²¹ Daarnaast zijn er in 20pc6 gebieden buiten Bloemhof-Hillesluis: 38 adressen met signalen waarvan 29 rondom de Strevelsweg (buurt: Vreewijk).

²² Zonder deze nadruk op dit gebied in de beginfase, zou het aantal signalen veel lager zijn.

Als we het aantal adressen met signalen relateren aan het aantal woningen in een pc6-gebied, valt het gebied rond de straat Hillevliet op met relatief veel woonadressen met signalen (percentage van 89%) ofwel 17 adressen met signalen op een totaal van 19 woonadressen (figuur 2.7). Overigens kan het voorkomen van een groot aandeel adressen met signalen

in Hillesluis verklaard worden door de werkwijze binnen het project. In het begin van 2017 is proactief aandacht gericht op enkele kleine gebieden binnen Hillesluis. Medio 2017 is, om verschillende redenen, van deze werkwijze afgestapt en is overgegaan op tot het onderzoeken van reguliere meldingen.

Figuur 2.7 Aantal adressen met minimaal 1 signaal per postcode 6-gebied in Bloemhof-Hillesluis (per honderd woningen, in %)(2017-2019), alleen voor pc6 gebieden met 5 of meer adressen met een signaal

De meeste signalen gaan over de woon-/adressituatie (inclusief leegstand)

Op de 1111 adressen zijn in totaal 1329 signalen binnengekomen (figuur 2.8, bovenste blok). In de loop van de projectperiode zijn zowel het aantal signalen als het aantal adressen met een signaal toegenomen (in 2019 respectievelijk 88% en 52% hoger dan in 2017). Door de tijd heen verandert het type signaal (wijksignaal of systeemsignaal) dat binnenkomt: waar in 2017 wijksignalen 30% van alle signalen uitmaakte, nam dat aandeel toe tot respectievelijk 61% in 2018 en 75% in 2019. Deze toename kan als gunstig gezien worden: het betekent namelijk dat professionals en bewoners meer meldingen zijn door gaan geven aan het projectteam. De signalen uitgesplitst

naar pandeigenaar laten geen grote veranderingen door de tijd zien: rond de 40% van de adressen betreft corporatiebezit en rond de 60% betreft particulier bezit (en dan vooral particuliere verhuur).

De meeste van de 1329 signalen die binnenkomen behoren tot de categorie 'verwondering van woon-/adressituatie' (70%), dit is inclusief 'leegstand'. 'Vermoeden aantasting veiligheid/leefbaarheid' is de een na grootste categorie (20%), gevolgd door de categorieën 'vermoeden sociale problematiek' (6%), 'verwondering van financiële situatie' (5%), 'Fysiek (achterstand onderhoud)' (1%). In Bijlage 1 staan de aantallen per kalenderjaar uitgesplitst. De diversiteit aan signalen is in de loop der jaren afgenomen: in 2017 behoorde 1 op de 5 signalen tot 'verwondering van

financiële situatie' en 'vermoeden van sociale problematiek'. Dat is in 2019 teruggelopen tot 5%.²³ 'Het aandeel 'verwondering van woon/adressituatie' binnen alle signalen wordt in de loop der jaren steeds

een groter (van 63% in 2017 tot 77% in 2019). Andere bronnen voor de signalen (zoals signalen van LAA) en een intensievere samenwerking met Publiekszaken spelen hier mogelijk een rol.

Casus 3 crisisinterventie: door hoor- en wederhoor pandeigenaar en huurders en snel schakelen door interventieteam met wijkteam, burgerzaken en vraagwijzer wordt:
Escalatie huurgeschil en dreigende huisuitzetting arbeidsmigrantenechtspaar met pasgeboren baby voorkomen;
BRP-inschrijving huurders gerealiseerd (spookbewoning beëindigd);
Daarmee (mogelijkheid tot) aangifte pasgeboren baby gerealiseerd;
Zorg en ondersteuning (sociale voorzieningen en regelingen) gerealiseerd;
Illegale overbewoning (8 personen in 3 kamerappartement) en gedeeltelijke onderverhuur beëindigd;
Overlastsituatie beëindigd;
Ongezonde leefomgeving (vochtig, warm en niet-geventileerd binnenklimaat) voor m.n. baby omgeturnd naar gezonde leefomgeving;
Afspraken vastgelegd ter voorkoming recidive huurders. Intensief Beheerteam monitort of de afspraken worden nagekomen;
Woonsituatie genormaliseerd;
Tevredenheid huurders, verhuurder en burens bewerkstelligd.

De toename van het aantal signalen (en specifiek hierbinnen het aantal reguliere wijksignalen) is mogelijk het gevolg van de komst van een interventiespecialist/meewerkend voorman in 2018. Door de projectleider wordt aangenomen dat de toegenomen onderzoekskwaliteit en terugkoppeling aan melders geleid hebben tot een grotere meldingsbereidheid onder burgers en professionals. Daarbovenop is in 2019 een impulsbijdrage van de Rijksoverheid geweest waardoor Woonstad Rotterdam haar eigen geïntensiverde aanpak verder heeft uitgebreid. Ook Vestia (met ca 1000 woningen in de wijk Bloemhof) is gestart met een eigen intensief Beheeraanpak in Bloemhof. Daarnaast lijkt continuïteit ook een belangrijke factor. Vanaf kwartaal 2 2018 is het merendeel van de bij de uitvoering betrokken medewerkers op zijn/haar post gebleven. Deze medewerkers geven aan dat ze elkaar steeds beter weten te vinden, dat het vertrouwen in elkaar is toegenomen en dat de samenwerking steeds meer oplevert. Qua resultaten, maar ook qua expertise en werkplezier.

Overgaan tot actie op basis van signalen

Op basis van de binnen gekomen signalen wordt besloten om (op korte termijn) over te gaan tot een huisbezoek (blok 2, figuur 2.8). Bij een huisbezoek wordt door een aantal daartoe bevoegde medewerkers van de gemeente en/of woningcorporatie veelal op basis van vrijwilligheid geprobeerd om met bewoners in de woning in gesprek te gaan. Doel is om beter inzicht te krijgen in mogelijke aanwezigheid van problematiek op het adres. Bij 1093 van de 1111 adressen is tot een huisbezoek besloten. In 18 gevallen is niet tot huisbezoek besloten. Bij 989 van de 1093 adressen heeft ook daadwerkelijk een huisbezoek plaatsgevonden, bij 104 adressen heeft (nog) geen bezoek plaatsgevonden. Het aandeel huisbezoeken t.o.v. aantal adressen met signalen is het laagst in 2017 (78%) en neemt daarna toe.

²³ Mogelijk komt deze dynamiek doordat in de beginfase anders is omgegaan met de registratie van signalen. Het is mogelijk dat in de beginfase het signaal 'financieel' of 'sociaal' is gebruikt bij verwondering over woon/adres en/of leefbaarheid/veiligheid. Later in het traject is mogelijk meer 'sec' naar het binnengekomen signaal gekeken.

Geconstateerde zaken ('hits') bij het huisbezoek

Bij het bezoeken van de 989 adressen zijn er bij 734 adressen (74%) in totaal 917 zaken geconstateerd (blok linksonder, figuur 2.8). Dit aandeel adressen met constatering is in het startjaar beduidend lager (61%) om daarna tot ruim 75% toe te nemen. Mogelijk komt deze toename door een hogere kwaliteit van de huisbezoeken (door meer expertise). Ook is later in het project steeds meer ingezet op het verbeteren van de kwaliteit van werken: breed kijkend, netwerk-samenwerking (tussen organisaties, maar ook zeker binnen de organisaties). Bij 209 adressen is bij het huisbezoek niks (afwijkends) geconstateerd (21%) en 46 adressen (5%) zijn nog in behandeling. De

meest geconstateerde zaken behoren tot de categorie 'woon-/adressituatie', gevolgd door 'veiligheid/leefbaarheid', 'sociale problematiek', 'financiële fraude' en 'fysiek' (figuur 2.8, blok linksonder).

Omdat het type signalen in de loop der jaren minder divers zijn, is het niet verwonderlijk dat ook het type constatering minder divers zijn geworden: waar het aandeel 'woon/adressituatie' in 2017 (inclusief leegstand) 47% was, is dit aandeel de jaren erna zeer sterk toegenomen (68% in 2019). Verder zien we een afname van het aandeel 'sociale problematiek' en een toename van het aandeel 'financiële fraude' (dit betreft overigens een relatief kleine groep).

Casus 4: melding langdurig geen teken van leven in sociale huurwoning. Gemeente en Woonstad doen samen onderzoek. Na geen gehoor bij vijf huisbezoeken op verschillende momenten van de dag over een periode van drie maanden en navraag bij omwonenden.

Constatering dat persoon/de huurder wel in BRP staat ingeschreven maar niet op dat adres verblijft;

Toeziethouder gemeente realiseert uitschrijving BRP;

Corporatie confronteert huurder met het resultaat van het onderzoek en verzoekt huurder om zelf de huurovereenkomst te beëindigen;

Persoon maakt bezwaar tegen uitschrijving BRP. Hij geeft aan wel op het betreffende adres te verblijven.

Bij afspraak op het adres blijken nauwelijks persoonlijke spullen aanwezig. Uit onderzoek blijkt betreffende persoon bij zijn partner op een ander adres te verblijven. Partner ontvangt participatiewet uitkering;

Bewijsvoering over wel of geen verblijf op het BRP-adres was voorheen lastig. Door gebruik te maken van de bevoegdheid van de toezichthouder BRP om informatie te vorderen bij Evides blijkt op het betreffende adres dat de afgelopen vijf jaar nauwelijks sprake was van waterverbruik.

Persoon volhardt dat hij op het betreffende adres verblijft.

Bewoner start juridische procedure tegen gemeente (VOVO). In rechtszaak besluit de rechter dat de BRP-uitschrijving rechtmatig is wegens afdoende bewijs van niet-verblijven. Hierdoor besluit de huurder de woning op te zeggen.

Acties van gemeente en corporatie leiden tot het volgende resultaat:

Sociale huurwoning komt beschikbaar op de (krappe) woningmarkt. Een woningzoekende met positieve dagbesteding wordt verblijd met een nieuwe woning.

BRP-situatie op orde;

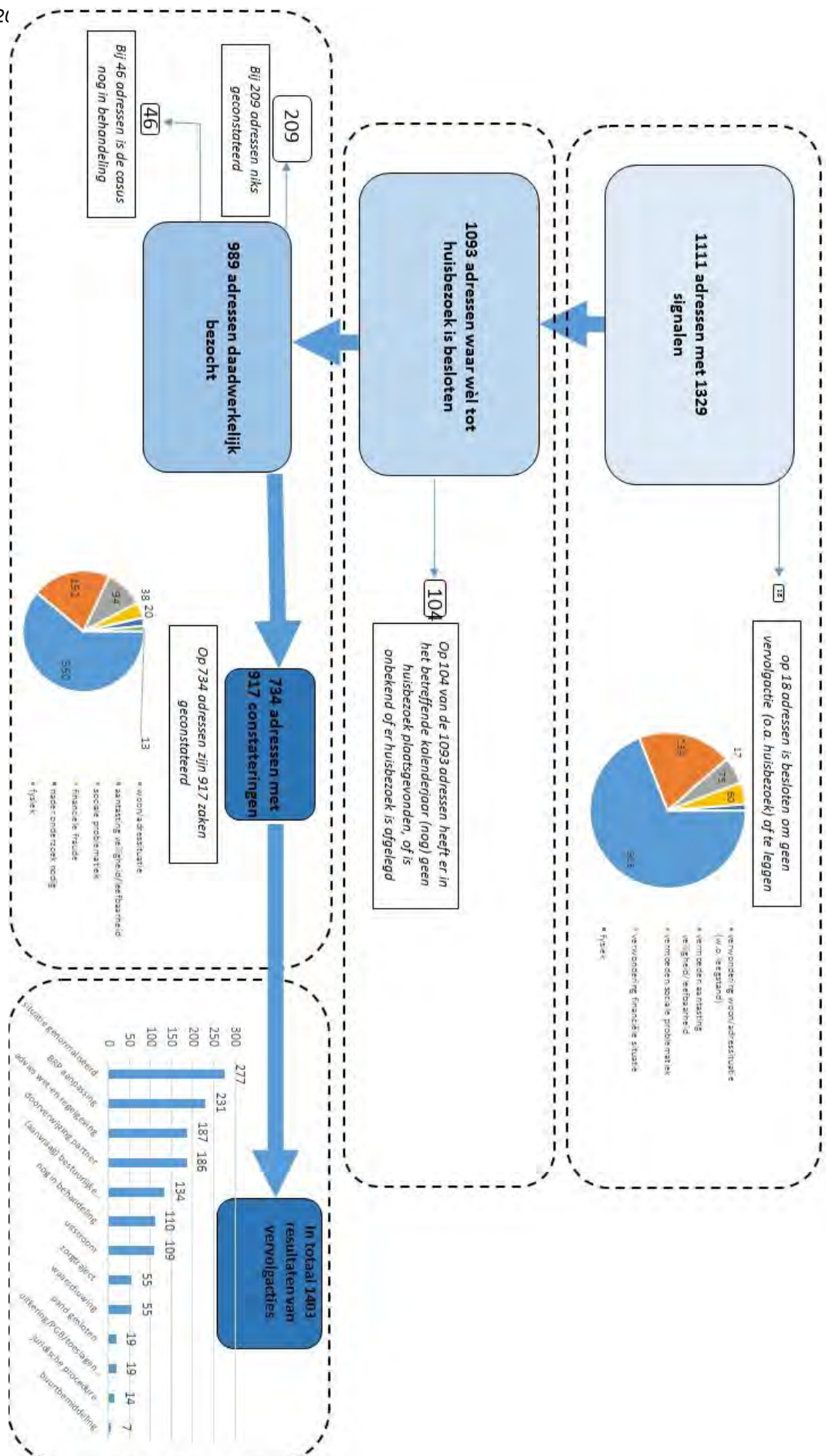
Tevreden omwonenden en nieuwe huurder;

Uitkering beëindigd;

Melding aan Belastingdienst Toeslagen (gemeente ontvangt geen terugkoppeling, het is dus onduidelijk of de belastingdienst iets met de signalen doet);

Vervolg BRP onderzoek zagen wij dat mevrouw bij haar man is gaan wonen waardoor beide geen recht meer hebben op toeslagen.

Figuur 2.8 Aantal adressen met signalen, huisbezoeken, hits en vervolgacties in het kader van Intensief beheer door projectteam 2017-21

Resultaten van vervolgacties: hoe worden de constatering opgevolgd

Op 720 van de 734 adressen zijn er in totaal 1403 resultaten van vervolgacties (figuur 2.8, blok rechtsonder). De grootste categorie resultaten, met 277, is de categorie 'situatie genormaliseerd'. De één na grootste categorie, met 231, is 'aanpassing BRP'.²⁴ In 187 gevallen is sprake van 'advies- en regelgeving'. In 186 gevallen is er een signaal doorgezet naar een andere organisatie. In 134 gevallen is er een (aanvraag voor een) bestuurlijke maatregel. In 110 gevallen is de zaak nog in behandeling en in 109 gevallen is er sprake van uitstroom. In 55 gevallen is er sprake van een waarschuwing en in 55 gevallen is een zorgtraject gestart. Andere, kleinere categorieën, zijn pand gesloten (N=19) uitkering/PGB/toeslagen beëindigd (N=19), juridische procedure (N=14) en buurtbemiddeling (N=7).

Ook hier zien we door de tijd heen veranderingen in het absolute aantal resultaten, en het relatieve aandeel van het type resultaten. De sterke toename van het aandeel (en aantal) BRP aanpassing, advies wet- en regelgeving en uitstroom valt op (zie Bijlage 1). De uitstroom is in 2018 en 2019 beduidend hoger dan in 2017. Dat betekent dat meer woningen waar onregelmatigheden zijn aangetroffen beschikbaar zijn gekomen voor nieuwe bewoners met een positieve dagbesteding (sturen op instroom). De meerderheid van de uitstroom vindt plaats in het Woonstad-bezit (rond de 75% van de uitstroom).

Mogelijk zijn de veranderingen, zoals de sterke toename van het aandeel 'aanpassing BRP, het gevolg van aangepaste werkwijzen. Zo is in 2019 door een impulsbijdrage van het Rijk het mogelijk geweest voor Publiekszaken om intensiever opvolging te geven aan signalen. Ook de komst van een meewerkend voorman heeft hier een rol gespeeld omdat hier sterker gemonitord is of BRP-aanpassingen zijn doorgevoerd.

Inzet Wijkgerichte aanpak, samenwerking Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI)

Op 19 september 2017 heeft het college van gemeente Rotterdam ingestemd met het verzoek tot toetreding tot het convenant 2017 Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI) t.b.v. de pilot 'Sturen op instroom en intensief beheer in Bloemhof en Hillesluis' en het toevoegen van de LSI Wijkgerichte aanpak aan deze pilot.

De Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI) is een samenwerkingsverband van het ministerie van SZW, het UWV, de Belastingdienst, de Sociale Verzekeringsbank, de Immigratie en naturalisatiedienst, politie, OM en diverse gemeenten. Op 8 december 2017 heeft het college aan de minister van SZW het verzoek gestuurd om deze LSI Wijkgerichte aanpak in te mogen zetten, inclusief het gebruik van het instrument Systeem Risico Indicatie (SyRI). De minister heeft in maart 2018 toestemming verleend aan de inzet van het instrument SyRI. Inzet van het instrument is vervolgens gecommuniceerd via de gemeentelijke website en een huis-aan-huis-krant. De SyRI-analyse is in juli 2018 uitgevoerd.

Zorgen over juridische onderbouwing

Voor de operationele fase van start kan gaan heeft de gemeente een projectplan ingediend bij de LSI. Tijdens de LSI-vergadering in september 2018 blijkt er onduidelijkheid te zijn over de juridische onderbouwing van het projectplan. De recente invoering van de AVG en de invoering van de Functionaris Gegevensbescherming (FG) per organisatie maken dat iedere deelnemende LSI-partner zijn werkprocessen en samenwerkingsverbanden opnieuw moest toetsen. Omwille van de zorgvuldigheid heeft gemeente Rotterdam in oktober 2018 LSI gevraagd om helderheid te verschaffen over de juiste juridische context waarbinnen SyRI risicomeldingen onderzocht kunnen worden en heeft gemeente Rotterdam besloten om

²⁴ Bij een aanpassing BRP gaat een onderzoek door ambtenaren aan vooraf. Een correcte BRP is van belang omdat de BRP-inschrijving de basis is voor het innen van veel belastingen en heffingen en het toekennen van sociale voorzieningen en inkomensafhankelijke regelingen.

de operationele fase op te schorten tot 1 januari 2019.

Extern juridisch advies

Bij het vervolgens uitblijven van een heldere juridische onderbouwing vanuit LSI heeft de gemeente Rotterdam eind december 2018 besloten om zelf een autoriteit op het gebied van privacy en informatiedeling door de overheid in te schakelen. In afwachting van dit advies is besloten de operationele fase tot nader order uit te stellen.

De gemeente Rotterdam heeft op basis van advies van deze juridische autoriteit een aangepast projectplan geschreven, waarmee voldoende waarborgen op het gebied van privacy en informatiedeling worden gerealiseerd. Dit aangepaste projectplan is in mei 2019 voorgelegd aan LSI. LSI was van mening dat dit nieuwe plan een te enge benadering van de wet- en regelgeving behelsde. Aangezien de eerdere onduidelijkheid over het juridische kader en er geen duidelijkheid in de tussentijd is verschaft vanuit LSI, wekte dit onvoldoende vertrouwen voor een zorgvuldige opvolging van de 1263 SyRI-risicosignalen. Gedurende de maand juni 2019 heeft de gemeente Rotterdam nogmaals gekeken naar mogelijkheden om tot overeenstemming te komen over de juridische basis van de opvolging van de SyRI-risicomeldingen.

Het gebrek aan voortgang en het verloop van de samenwerking over deze kwestie geeft het college te weinig vertrouwen dat binnen afzienbare tijd overeenstemming bereikt kan worden. Ondertussen komen ook de houdbaarheid en gebruiksmogelijkheid van de 1263 SyRI-risicomeldingen onder druk te staan, aangezien deze maar beperkte tijd bewaard mogen worden.

Conclusie

Gemeente Rotterdam voorziet dat een breed gedragen Projectplan voor de inzet van het

instrument SyRI ten behoeve van LSI Wijkgerichte aanpak in Bloemhof en Hillesluis niet binnen de beschikbare tijd te realiseren is. Het college besluit daarom op 2 juli 2019 de voorbereiding van de operationele fase te beëindigen.

Impulsbijdrage Ministerie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

In 2019 is een impulsbijdrage geweest van 120.000 euro door het Rijk (als volgt verdeeld: 60.000 euro voor Woonstad Rotterdam, 40.000 euro voor Publiekszaken van gemeente Rotterdam en 20.000 euro voor Woningcorporatie Vestia) om de achterkant van het proces te financieren. Als er bij het onderzoeken van een signaal een problematische situatie geconstateerd wordt, is er capaciteit om de benodigde acties uit te voeren die om de problemen op te lossen.

Het gemeentelijk intensief beheerteam heeft samen met vaste aan het project toegewezen (dedicated) medewerkers van burgerzaken een proef gedaan met het vorderen van informatie (een bevoegdheid van toezichthouders op de wet BRP, die door Rotterdamse toezichthouders in dit kader niet eerder werd gebruikt). Deze werkwijze is arbeidsintensiever en kon vanuit Publiekszaken worden uitgevoerd met behulp van de impulsbijdrage van het ministerie.

In het kader van dit project zijn in 2019 34 dossiers gevorderd (bij bewoners, Stedin of Evides). Op basis van de gevorderde informatie zijn er 10 personen uitgeschreven van een adres. Negen woningen zijn bevoord aangetroffen. Er is 14 keer huur opgezegd en 4 keer een pand ontruimd.

Ervaringen van betrokkenen met het project

Tijdens een evaluatiebijeenkomst op 16 januari 2020 met de directbetrokkenen (werkzaam bij verschillende gemeentelijke clusters, Woonstad Rotterdam en de politie) zijn de ervaringen met het project opgehaald.

Men ziet een meerwaarde dat er een integrale samenwerking is tussen gemeente, Woonstad en de politie, waarbij ook begrip is voor elkaars standpunten, werkwijzen en organisaties. Mede door de samenwerking kan er sneller opvolging van signalen gegeven worden. Dat is ook een positief signaal naar de bewoners die zien dat er snel gehandeld wordt. Tevens is de zichtbaarheid van organisaties versterkt en dat leidt, zo is de indruk, tot een hernieuwde bereidbaarheid bij bewoners om te melden. Men merkt ook binnen de eigen organisatie meer draagvlak om mee te werken.

Een genoemde meerwaarde die specifiek is voor Woonstad Rotterdam is dat er meer tevreden huurders zijn en dat de leegstandserving daalt door de wijze van verhuur; Woonstad Rotterdam kan aansluitend verhuren. Ook zijn medewerkers tevreden met de werkwijze. Kennismakingsgesprekken met potentiële huurders zijn daarbij een belangrijk werkzaam ingrediënt.

Men wijst erop dat ook stil gestaan moet worden om kansen voor huidige bewoners te vergroten. Ook inzicht in hoe artikel 9 bijdraagt aan de kansen op een woning in Rotterdam voor hen die geen voorrang krijgen op grond van dit artikel. Voorwaarden die genoemd worden zijn commitment van partners, het gezamenlijke belang en urgentie benoemen, draagvlak creëren en verantwoordelijkheid nemen. Ook zou de werkwijze geïntegreerd moeten worden in reguliere aanpak van de focuswijken.

Tot slot

Bij ongeveer 10% van de adressen in Bloemhof-Hillesluis zijn signalen binnen gekomen, die in meerderheid gaan over de woon/adressituatie. Bij een groot deel van de adressen waar wel signalen over binnen zijn gekomen is een huisbezoek afgelegd. Bij ruim 700 adressen zijn afwijkende zaken geconstateerd en in meerderheid betrof het zaken die te maken hebben met inschrijvingen van personen op het adres (BRP). Bij de meerderheid (64%) is er een BRP aanpassing gedaan, is de situatie genormaliseerd, is er advies wet- en regelgeving gedaan of is er een doorverwijzing naar partner gedaan. Opvallend is dat in de loop van de pilot het aantal wijksignalen is toegenomen, wellicht doordat professionals en bewoners het pilotteam beter hebben weten te vinden. Bij de bewoners speelt mogelijk ook een toename van de zichtbaarheid van gemeentelijke interventieteams in het aanpakken van wijkproblemen. Daarnaast neemt ook het aantal 'hit'-percentages (het aantal cases waarbij na onderzoek zaken geconstateerd zijn) gedurende de pilot toe, mogelijk een gevolg van een verdere professionalisering van

de werkwijzen onder meer door een meewerkend voorman. Waarschijnlijk speelt hier ook mee dat het pilotteam meer ervaring heeft en de werkwijzen in de loop van de tijd heeft kunnen verbeteren. Ook het aantal resultaten neemt toe.

Tot slot is naar voren gekomen dat een combinatie van capaciteit, kwaliteit en continuïteit belangrijk is voor de opbrengsten van het intensief beheer gedeelte. Er moet genoeg personele beschikbaarheid zijn om de signalen op te nemen en vervolgacties te formuleren. Naast capaciteit is de kwaliteit van de (uitvoerings) medewerkers van belang: door medewerkers met veel ervaring en expertise in te zetten neemt de opvolging van de signalen aan kwaliteit toe en zijn er meer resultaten te zien. Ook kan expertise zo gedeeld worden binnen en tussen organisaties. Een laatste punt is dat continuïteit van personeel een werkzaam ingrediënt is voor dit project. Door personele wisselingen gaat kennis verloren en moeten nieuwe relaties tussen leden van het team opgebouwd worden.

Casus 5 Melding van omwonenden: Vermoeden niet pluis, onderverhuur en niet bewonen door huurder

Eigenaar woning Vestia

Betrokken partijen: Interventieteam, Werk en Inkomen afdeling UBO, afdeling Burgerzaken, afdeling MO PGB Fraude, medewerkers Vestia, politie, juristen Vestia.

Tijdens vooronderzoek van de gemeente bleek meneer een uitkering te hebben en PGB te ontvangen. Vermoedelijk verbleef de bewoner bij zijn ex vrouw die ook een uitkering kreeg.

Diverse huisbezoeken afgelegd en in de woning vreemde verdachte personen aangetroffen met wazige verklaringen.

Politie is op verzoek van het interventieteam onderzoek gestart naar de aangetroffen mannen in de woning. Bij inval trof de politie verdovende middelen aan.

Uit onderzoek van MO bleek sprake van onterechte PGB.

Uit onderzoek van UBO bleek sprake van onrechtmatige uitkering.

Bestuurlijke maatregel 13B procedure opgezet en pand uiteindelijk gesloten voor 6 maanden.

Huurovereenkomst beëindigd.

Uitkering beëindigd.

PGB beëindigd.

Persoon uitgeschreven (BRP-aanpassing).

Melding aan Belastingdienst Toeslagen (gemeente ontvangt geen terugkoppeling, het is dus onduidelijk of de belastingdienst iets met de signalen doet);

Overlast- en ondermijningssituatie beëindigd;

Sociale huurwoning terug op de (krappe) woningmarkt. Woningzoekende wordt verblijd met woning.

3 Ontwikkeling uitkomstmaten in Bloemhof-Hillesluis 2016-2020

3.1 Inleiding

De pilot Bloemhof-Hillesluis heeft met twee instrumenten, sturen op instroom en intensief beheer, tot doel om elementen van veiligheid en leefbaarheid te verbeteren. Het gaat dan primair om verbeteren van de leegstand, overbewoning, overlastmeldingen en de bevolkingssamenstelling. Secundair gaat het om onder meer vertrouwen in de overheid en overige zaken waar niet direct op ingegrepen is met dit project maar waarvan de hoop is dat die verbeteren als de bevolkingssamenstelling verandert en de overlast afneemt.

In dit hoofdstuk bekijken we eerst naar veranderingen in de sociaaleconomische samenstelling van de wijkbevolking en vervolgens kijken we naar leegstand, overbewoning en andere objectieve woonindicatoren (verhuiscgenigheid, verhuismobiliteit).

Daarna staan we stil bij overlastmeldingen en andere (objectieve en subjectieve) veiligheidsindicatoren.

Tot slot kijken we naar de ontwikkeling van de tevredenheid en sociale cohesie in de wijken.

3.2 Sociaaleconomische samenstelling in Bloemhof-Hillesluis

-- Het aandeel huishoudens met een gemeentelijke bijstandsuitkering daalt, na een aanvankelijk stabiel patroon, sinds 2017 in alle gebieden (tabel 3.1). Tussen 2015 en 2020 neemt het aandeel huishoudens met uitkering in Hillesluis met 23% af en in Bloemhof met bijna 20% af.

-- Het aandeel huishoudens met een laag huishoudinkomen in Bloemhof en Hillesluis is tussen 2015 en 2018 iets afgenomen (tabel 3.2). Hillesluis kent de meest gunstige ontwikkeling. Een vergelijkbaar beeld zien we bij de groep met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum: deze groep neemt in Bloemhof-Hillesluis tussen 2015-2018 af met 1,7 en 3,3 %-punt en dat is een snellere afname dan in Rotterdam (afname -0,9 %-punt).

Tabel 3.1 Aandeel huishoudens met een uitkering (Participatiewet/WWB, IOAW en IOAZ) en verandering in dit aandeel naar geografisch gebied in de periode 2015-2020 (% van alle huishoudens)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	procentuele verandering 15-20
Bloemhof	20,9	20,9	21,0	19,8	17,9	16,8	-19,6
Hillesluis	18,7	18,8	18,8	17,5	15,3	14,3	-23,5
Feijenoord (gebied)	19,2	19,1	19,1	18,2	16,6	15,2	-20,8
Rotterdam	11,9	11,9	11,9	11,5	10,7	10,0	-15,7

Tabel 3.2 Besteedbaar huishoudensinkomen huishoudens (gestandaardiseerd) laag, midden, hoog (in %) 2015-2018 naar geografisch gebied (2018 voorlopige cijfers)

	Bloemhof			Hillesluis			Feijenoord (gebied)			Rotterdam		
	2015	2018	%-punt verand	2015	2018	%-punt verand	2015	2018	%-punt verand	2015	2018	%-punt verand
Laag	73,6	72,4	-1,2	70,4	67,7	-2,7	67,0	64,5	-2,4	53,4	52,4	-1,0
Midden	22,9	23,8	0,9	25,2	27,0	1,8	23,8	25,1	1,4	31,4	32,0	0,6
Hoog	3,5	3,8	0,3	4,4	5,3	0,9	9,3	10,3	1,1	15,2	15,6	0,4

Tabel 3.3 % Huishoudens tot 100% sociaal minimum naar geografisch gebied (in %)

	Tot 110% van het sociaal minimum	2015	2016	2017	2018	%-punt verandering
Bloemhof		32,1	31,9	31	30,4	-1,7
Hillesluis		30,4	29,2	28,3	27	-3,4
Feijenoord (gebied)		29,4	29,6	28,8	28	-1,4
Rotterdam		20,3	20,4	20	19,4	-0,9

Dagbesteding: economisch zelfstandigen, vrijwilligerswerk en studenten

Het aandeel economisch zelfstandigen in Bloemhof-Hillesluis neemt tussen 2015-2018 sterker toe dan in Rotterdam als geheel, en zo wordt de achterstand in

deze wijken kleiner (tabel 3.4). Het aandeel vrijwilligers neemt in Bloemhof en gebied Feijenoord af, terwijl in Hillesluis dit aandeel toeneemt (tabel 3.5). Het aandeel studenten is vrij constant en ligt rond de 8-9% (tabel 3.6).

Tabel 3.4 Aandeel economisch zelfstandigen in vier gebieden 2015-2017 (in %)

	2015	2016	2017	2018	Procentpunt verandering
Bloemhof	45,4	46,3	48	50,6	5,2
Hillesluis	46,7	48,7	49,8	52,6	5,9
Feijenoord (gebied)	49,7	51,1	52,6	54,8	5,1
Rotterdam	61,1	62,1	63,4	64,8	3,7

Tabel 3.5 Aandeel bewoners dat actief is als vrijwilliger in vier gebieden 2016-2020 (in %)

	2016	2018	2020	%-punt verandering
Bloemhof	21,8	18,9	16,4	-5,4
Hillesluis	20,6	17,0	27,9	7,4
Feijenoord (gebied)	23,5	19,7	22,2	-1,4
Rotterdam	23,5	22,6	23,7	0,3

Tabel 3.6 Aandeel studenten van 18 jaar en ouder (in %)

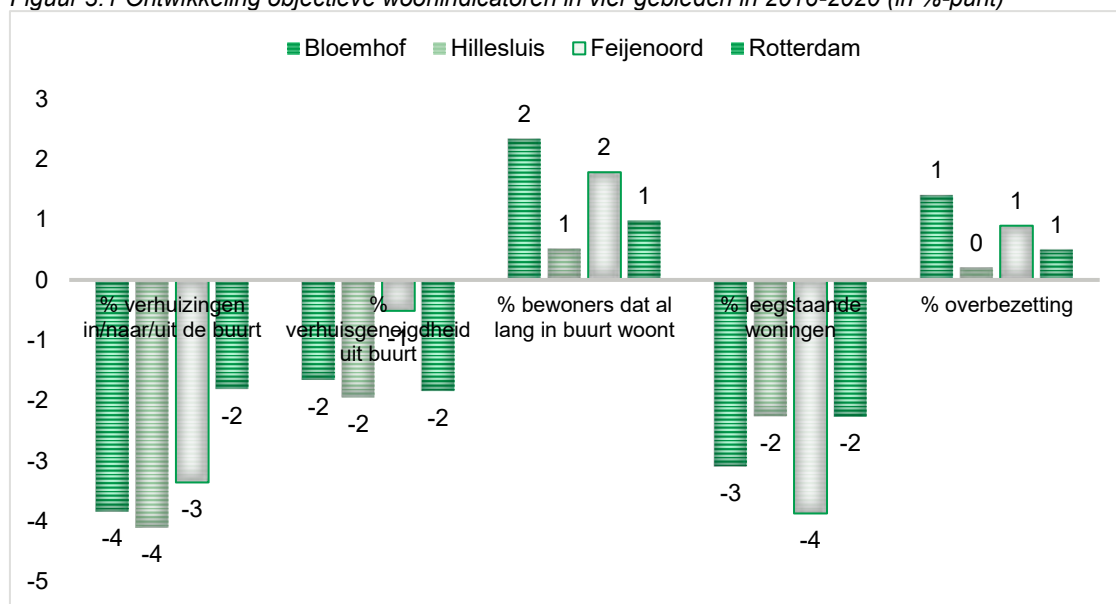
	2015/2016	2017/2018	2019/2020 (vrl 1 jan 2018)	%-punt verandering
Bloemhof	9,1%	9,7%	8,6%	-0,4%
Hillesluis	9,3%	9,4%	8,9%	-0,4%
Feijenoord	7,9%	8,2%	7,5%	-0,4%
Rotterdam	7,6%	8,0%	7,7%	0,2%

3.3 Objectieve woonindicatoren

Het intensief beheer tracht op een directe manier verschillende woonindicatoren te beïnvloeden. Zo moet bijvoorbeeld het aandeel leegstaande woningen en de overbezetting afnemen door het intensief beheer. Door te sturen op instroom van bewoners met een positieve dagbesteding wordt getracht meer balans en daarmee een prettiger leefklimaat in de wijken te bewerkstelligen. Belangrijke resultaten bij de objectieve woonindicatoren zijn:

- In zowel Bloemhof als Hillesluis is de (administratieve) leegstand afgenomen en de afname is het grootst in Bloemhof (figuur 3.1).
- De (administratieve) overbezetting is toegenomen in Bloemhof en vrijwel onveranderd in Hillesluis.²⁵
- De verhuismobiliteit is meer afgenomen in Bloemhof-Hillesluis dan in de stad als geheel terwijl de afname van de verhuiscapaciteit in Bloemhof-Hillesluis vergelijkbaar is met de stad.
- Het aandeel langzittende bewoners is met 2%-punt toegenomen in Bloemhof en met 1%-punt in Hillesluis.

Figuur 3.1 Ontwikkeling objectieve woonindicatoren in vier gebieden in 2016-2020 (in %-punt)

Bron: Gemeente Rotterdam; OBI Wijkprofiel 2016-2020

²⁵ Van overbezetting is sprake als het aantal kamers in een woning ten minste 1 minder is dan het aantal bewoners

3.4 Objectieve en subjectieve veiligheid en veiligheidsbeleving

3.4.1 Inleiding

Een doel van de pilot is om de (woon)overlast in Bloemhof-Hillesluis aan te pakken. Daarnaast is de verwachting dat door een andere bevolkingssamenstelling en de zichtbaarheid van de pilot-medewerkers in de wijken ook andere typen meldingen en misdrijven (diefstal, inbraken, geweld) en veiligheidsgevoelens een gunstige ontwikkeling laten zien.

3.4.2 Veiligheidsindex: een totaalscore van subjectieve en objectieve indicatoren

Voordat we de ontwikkeling van afzonderlijke veiligheidsindicatoren bespreken, staan we eerst stil bij de ontwikkeling van de totale veiligheidsindex. Deze is opgebouwd uit: objectieve indicatoren over misdrijven (geregistreerde misdrijven), subjectieve

indicatoren over misdrijven (in hoeverre misdrijven een probleem zijn en of men zelf slachtoffer is geweest) en daarnaast is er veiligheidsbelevingsindex welke een algemeen beeld van de veiligheidsbeleving geeft.

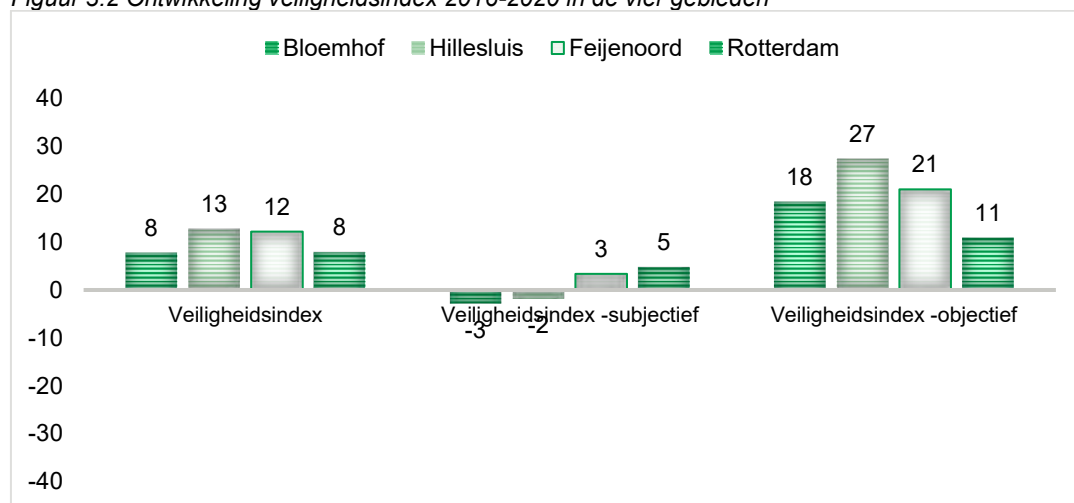
Resultaten hiervan zijn:

-- de totale veiligheidsindex ontwikkelt zich tussen 2016-2020 gunstig in Bloemhof-Hillesluis, het sterkst in Hillesluis (figuur 3.2).²⁶

-- de objectieve veiligheidsindex (bestaande uit objectieve indicatoren over misdrijven) laat een gunstige ontwikkeling in Bloemhof-Hillesluis zien, het gunstigst in Hillesluis.

-- de subjectieve veiligheidsindex (bestaande uit subjectieve indicatoren over misdrijven) laat een iets ongunstige ontwikkeling in Bloemhof-Hillesluis zien. Dit komt onder meer doordat binnen deze index de veiligheidsbeleving in de wijk achteruit is gegaan (vooral in Hillesluis).^{27 28 29}

Figuur 3.2 Ontwikkeling veiligheidsindex 2016-2020 in de vier gebieden

Bron: Gemeente Rotterdam; OBI Wijkprofiel 2016-2020

²⁶ De veiligheidsindex is een index met een totaalscore gebaseerd op objectieve en subjectieve veiligheidscijfers, inclusief veiligheidsbeleving. De indexscore is op 100 gezet voor het jaar 2014 en betreft het stedelijk gemiddelde. Een verandering in de indexscore betreft dus een ontwikkeling ten opzichte van de situatie in 2014 voor Rotterdam als geheel.

²⁷ De inschatting van diefstal, geweld, inbraak, vandalisme en overlast vaak voorkomen in de buurt.

²⁸ Opgebouwd uit o.m. perceptie op kans op slachtofferschap, vermijdingsgedrag en tevredenheid in de buurt.

²⁹ In Bijlage 5 staan de stand en de ontwikkelingen van objectieve en subjectieve veiligheid uitgesplitst naar de dimensies diefstal, geweld, inbraak, vandalisme en overlast.

3.2.3 Objectieve en subjectieve veiligheidsindicatoren³⁰

We richten ons nu op de afzonderlijke indicatoren die samen de bovenstaande indexen vormen.³¹ We laten deze zien omdat binnen de indexen verschillende indicatoren een andere (tegengestelde) ontwikkeling kunnen hebben. Binnen de index zijn deze, mogelijk tegengestelde ontwikkelingen, niet zichtbaar. In tegenstelling tot de indexen in de vorige deelparagraaf betreffen de scores hier percentages of promille. Het gaat bijvoorbeeld hoeveel geregistreerde misdrijven er zijn per 1000 bewoners (promille) of het aantal bewoners dat vindt dat er buurtproblemen zijn per 100 bewoners (procenten) in Bloemhof-Hillesluis in een bepaald jaar. Door twee jaren met elkaar te vergelijken zien we hoe de ontwikkeling in het gebied is geweest en kunnen we de ontwikkelingen in verschillende gebieden met elk vergelijken.

Ontwikkeling objectieve veiligheidsindicatoren 2016-2020

Hieronder volgen de belangrijkste resultaten van de objectieve veiligheidsindicatoren en beschrijft de situatie in 2020 t.o.v. 2016. Het gaat hier om bij de politie geregistreerde meldingen en misdrijven. Zie figuur 3.3 t/m 3.6.

- Bij alle objectieve *overlast*indicatoren scoort Hillesluis in 2020 gunstiger dan in 2016. Het aantal conflicten en overlast zijn duidelijk afgenomen. Bloemhof scoort gunstig, behalve bij de overlastindicator.
- Bij alle objectieve *gewelds*indicatoren scoort Hillesluis in 2020 gunstiger dan in 2016. Bloemhof scoort bij drie van de vijf indicatoren gunstig en bij twee ongunstig.
- Bij alle objectieve *diefstal*indicatoren in Bloemhof-Hillesluis is de ontwikkeling gunstig geweest, veelal gunstiger dan voor de stad als geheel.

- Bij allebei de objectieve *inbraak*indicatoren in Bloemhof-Hillesluis is de ontwikkeling gunstig geweest, veelal gunstiger dan voor de stad als geheel.

Ontwikkeling subjectieve veiligheidsindicatoren 2016-2020

Hieronder volgen de belangrijkste resultaten van de subjectieve veiligheidsindicatoren en beschrijft de situatie in 2020 t.o.v. 2016. Het gaat hier om de inschatting van bewoners hoe vaak een probleem in de buurt voorkomt en of ze zelf slachtoffer zijn geweest. Zie figuur 3.3 t/m 3.6.

- Bij alle subjectieve *overlast*indicatoren is de ontwikkeling in Bloemhof-Hillesluis ongunstig geweest en vooral de ongunstige verandering in Hillesluis is opvallend.
- Bij de subjectieve *gewelds*indicatoren is de ontwikkeling in meerderheid ongunstig geweest in Bloemhof-Hillesluis.
- Bij de subjectieve *diefstal*indicatoren is de ontwikkeling gunstig geweest in Hillesluis en veelal ongunstig in Bloemhof.
- Bij de subjectieve *inbraak*indicatoren is de ontwikkeling gunstig geweest in Bloemhof-Hillesluis. Hillesluis laat hier de gunstigste ontwikkeling zien.

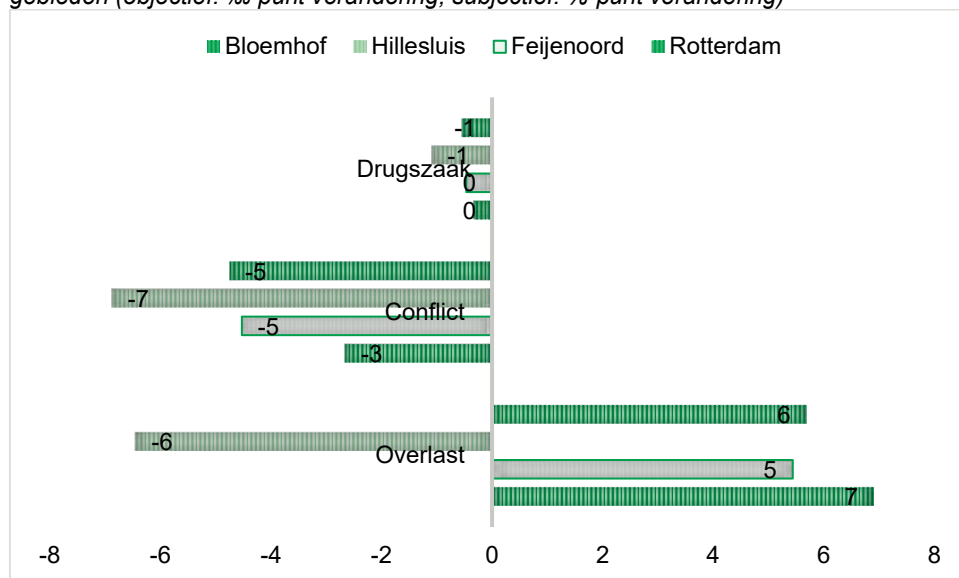
Waar de ontwikkelingen bij de objectieve veiligheidsindicatoren vooral gunstig zijn, is dit bij de subjectieve veiligheidsindicatoren minder vaak het geval. Vooral bij de subjectieve overlastindicatoren (en in mindere mate de geweldsindicatoren) is de ontwikkeling tegengesteld aan die van de objectieve indicatoren. Bij sommige indicatoren is de ontwikkeling in Bloemhof-Hillesluis minder gunstig dan in andere gebieden.

³⁰ Objectieve misdrijven en meldingen zijn genormaliseerd voor het aantal bewoners (of adressen)

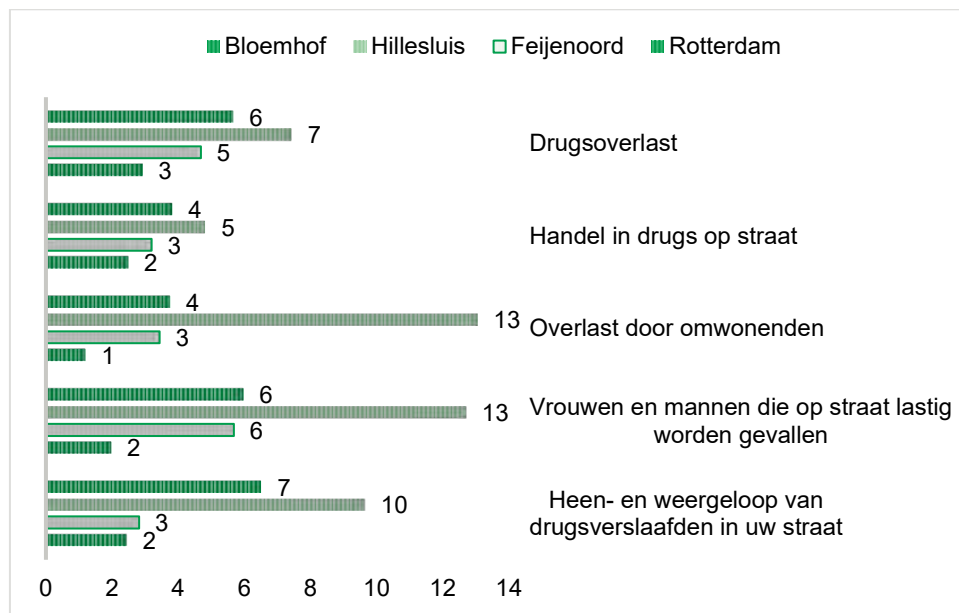
³¹ Ook vandalismecijfers worden meegenomen in de berekening van de veiligheidsindex. In dit rapport rapporteren we niet over deze cijfers.

Figuur 3.3 Ontwikkeling objectieve- (bovenste figuur) en subjectieve (onderste figuur) overlastcijfers 2016-2020 in de vier gebieden (objectief: %-punt verandering, subjectief: %-punt verandering)

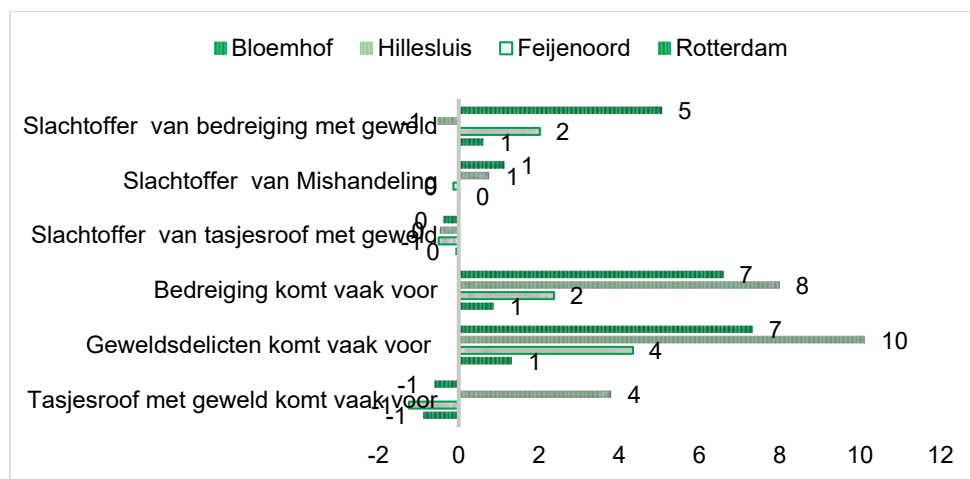
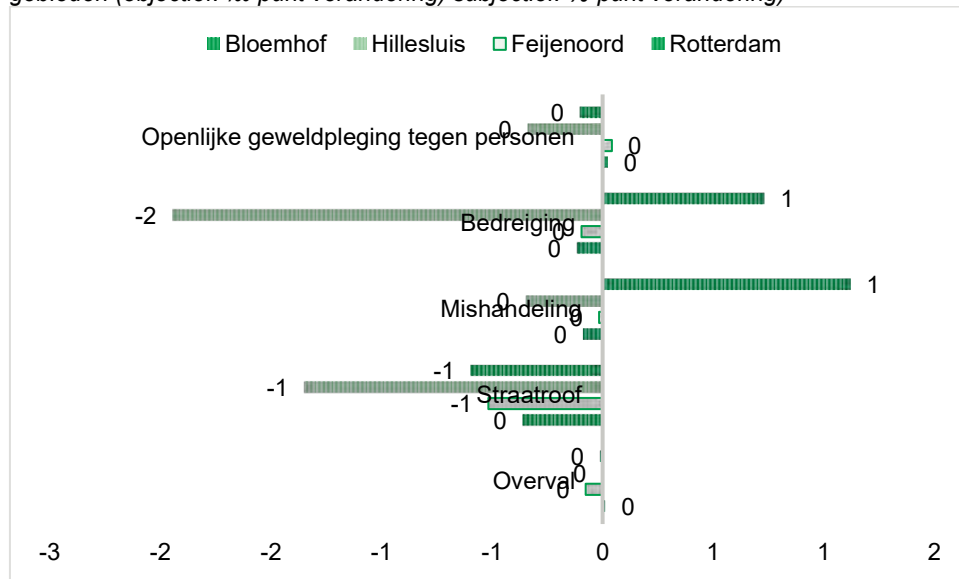

Bron: Gemeente Rotterdam; OBI Wijkprofiel 2016-2020

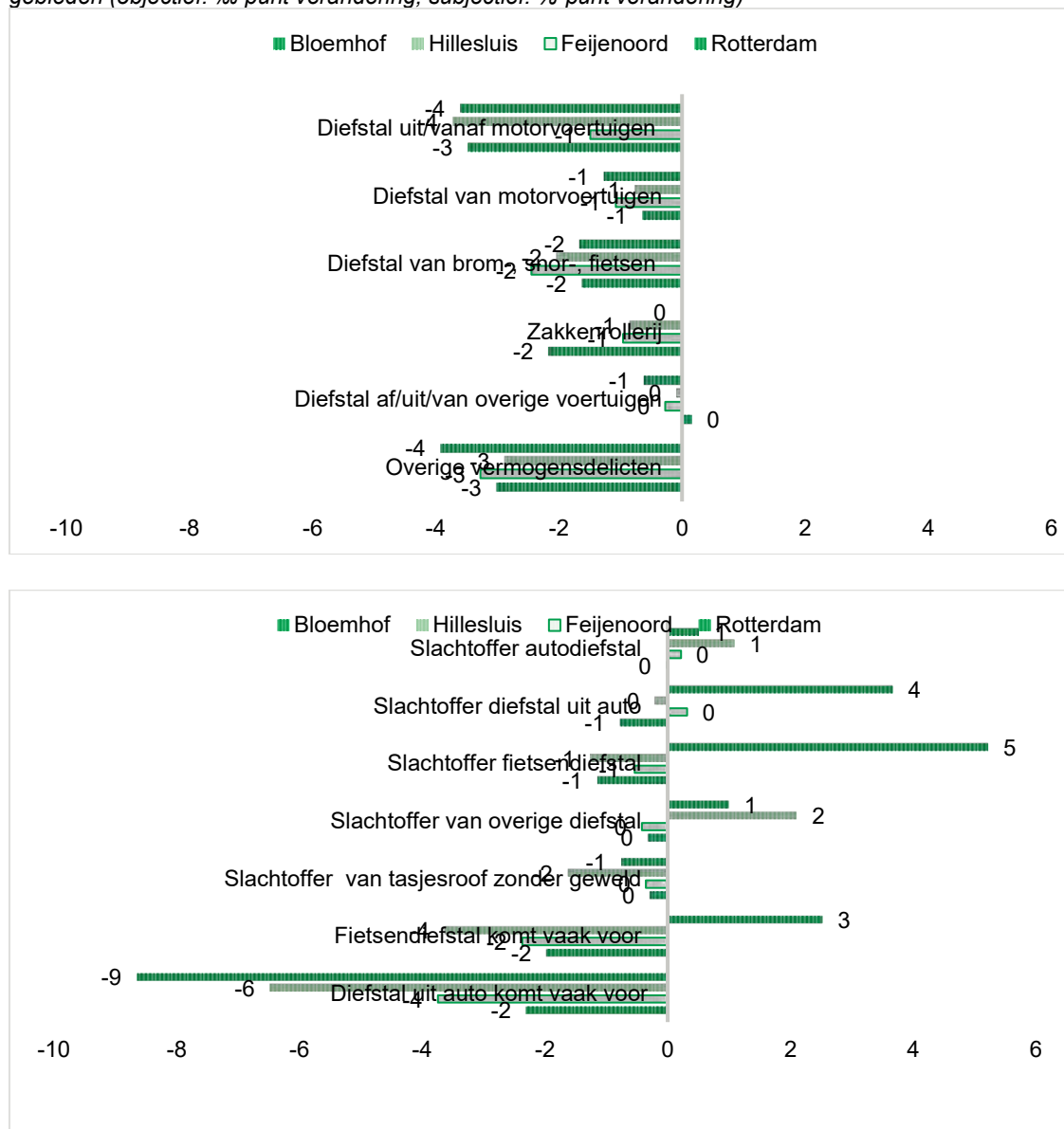
Bron: Gemeente Rotterdam; OBI Wijkprofiel 2016-2020

Figuur 3.4 Ontwikkeling objectieve- (bovenste figuur) en subjectieve (onderste figuur) geweldscijfers 2016-2020 in de vier gebieden (objectief: %-punt verandering) subjectief: %-punt verandering)

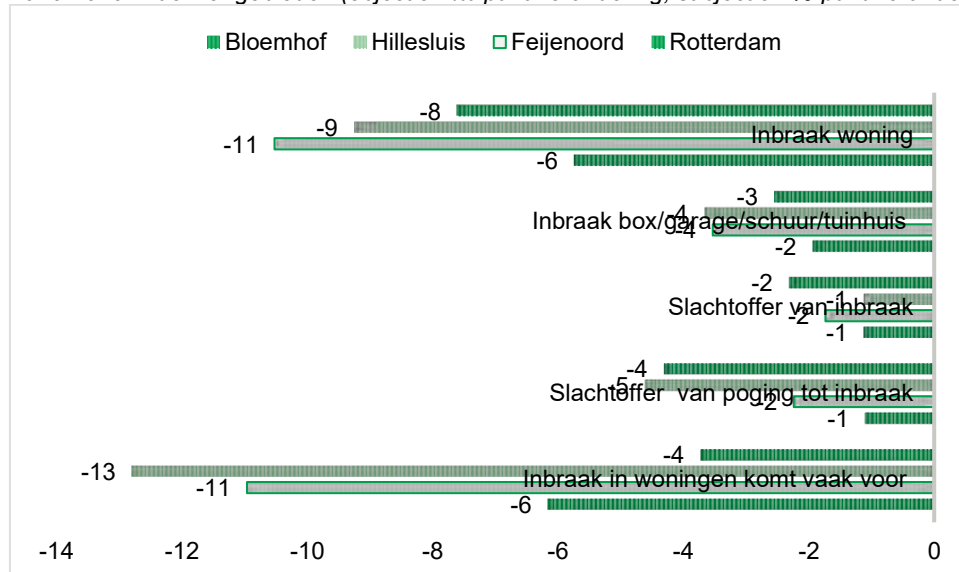
Bron: Gemeente Rotterdam; OBI Wijkprofiel 2016-2020

Figuur 3.5 Ontwikkeling objectieve- (bovenste figuur) en subjectieve (onderste figuur) diefstalcijfers 2016-2020 in de vier gebieden (objectief: %-punt verandering, subjectief: %-punt verandering)

Bron: Gemeente Rotterdam; OBI Wijkprofiel 2016-2020

Figuur 3.6 Ontwikkeling objectieve- en subjectieve inbraakcijfers (objectief: eerste 2 items, subjectief: laatste 3 items) 2016-2020 in de vier gebieden (objectief: %-punt verandering, subjectief: %-punt verandering)

Bron: Gemeente Rotterdam; OBI Wijkprofiel 2016-2020

3.5 Ontwikkelingen in tevredenheid woonomgeving, sociale cohesie en vertrouwen

De tevredenheid met de woonomgeving en de wijze waarop men het samenleven in de wijk ervaren (sociale cohesie) zouden indirect door de pilot kunnen veranderen via een veranderde bevolkingssamenstelling.

-- Tevredenheid met de woonomgeving heeft zich sinds 2016 gunstig ontwikkeld in Bloemhof, maar niet in Hillesluis. Daar is het aandeel tevreden bewoners juist afgenomen (figuur 3.7a). Gelijktijdig is in beide wijken het aandeel bewoners dat geen problemen

ervaart afgenomen.

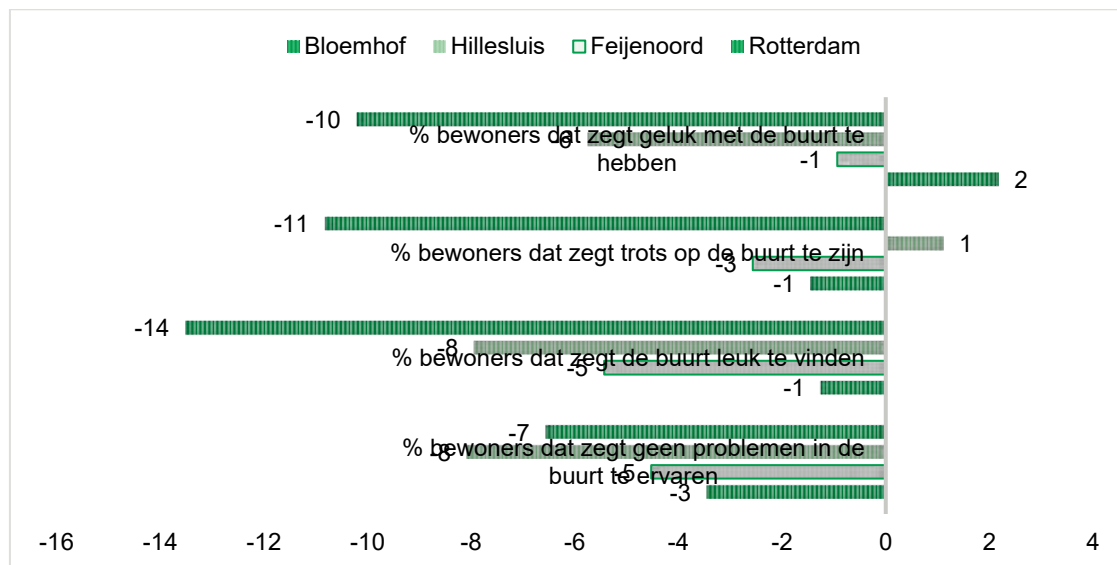
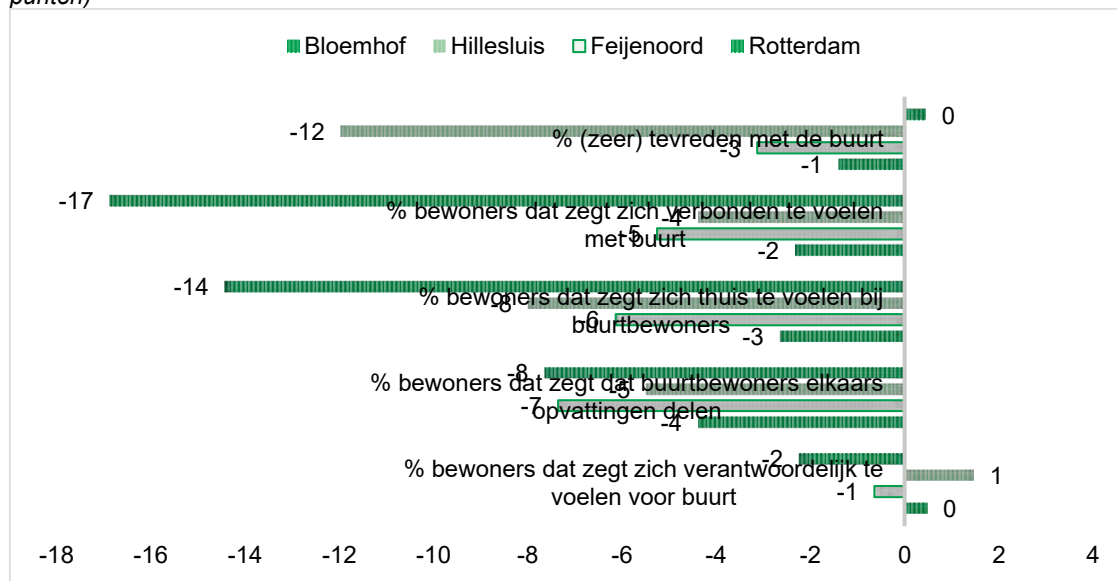
-- De verbondenheid met de buurt, de gedeelde opvattingen tussen bewoners en het trots zijn op de wijk ontwikkelen zich sinds 2016 ongunstig in Bloemhof-Hillesluis (figuur 3.7a en 3.7b).

-- De verantwoordelijkheid voor de wijk neemt in Hillesluis sinds 2016 toe en in Bloemhof niet.

-- Het vertrouwen in overheidsorganisaties heeft zich sinds 2016 in beide wijken gunstig ontwikkeld. Wel bestaan er verschillen in ontwikkeling in vertrouwen van de gebiedscommissie en gemeentebestuur tussen de twee wijken (figuur 3.8). Op verschillende punten is de ontwikkeling in Bloemhof-Hillesluis minder gunstig dan in andere gebieden.

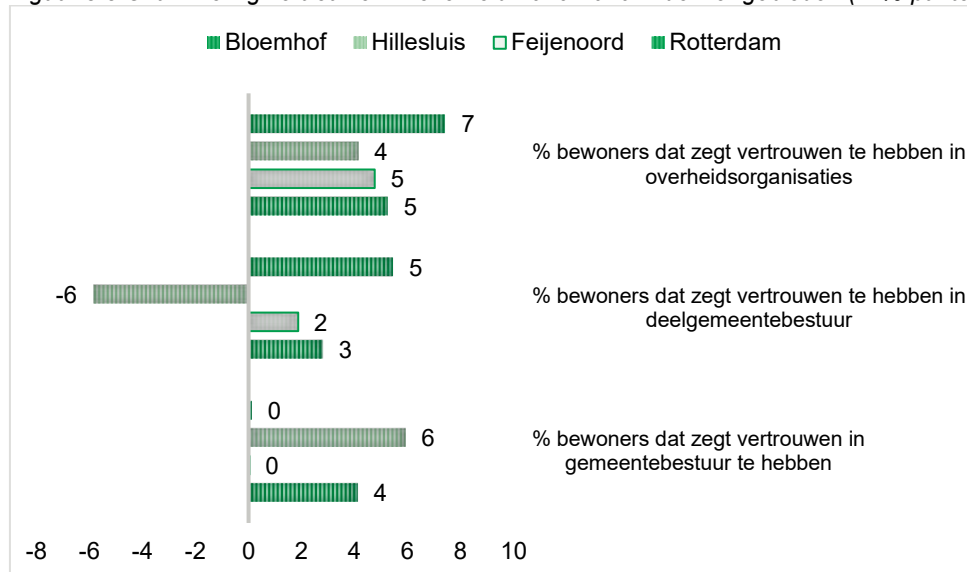

Figuur 3.7a en b Ontwikkeling tevredenheid buurt, sociale cohesie en vertrouwen 2016-2020 in de vier gebieden (in %punten)

Bron: Gemeente Rotterdam; OBI Wijkprofiel 2016-2020

Figuur 3.8 Ontwikkeling vertrouwen in overheid 2016-2020 in de vier gebieden (in %-punten)

Bron: Gemeente Rotterdam; OBI Wijkprofiel 2016-2020

3.6 Tot slot

De pilot probeert om bepaalde outcome-maten te veranderen, zoals de bevolkingssamenstelling, leegstand en (woon)overlast. Hier vatten we kort samen welke ontwikkelingen we in dit hoofdstuk hebben gezien tussen 2016-2020.

Bevolkingssamenstelling en woonindicatoren

In Bloemhof-Hillesluis neemt tussen 2015-2020 het aandeel huishoudens met een bijstandsuitkering af en ook het aandeel huishoudens met een laag inkomen daalt. Daarnaast zijn er meer bewoners economisch zelfstandig. Verder is de afgelopen jaren de leegstand van woningen en de verhuismobiliteit afgenomen.

Veiligheidsindicatoren: overlast, geweld, diefstal en inbraak

De veiligheidsindex ontwikkelt zich gunstig in de wijken en dat komt mede doordat de objectieve veiligheidscijfers in de gebieden gunstig zijn. De subjectieve veiligheidscijfers zijn minder gunstig en vooral de veiligheidsbelevingsindex (die iets zegt over de

algemene veiligheidsbeleving in de wijk) is erg ongunstig in Hillesluis. Bij de objectieve indicatoren is de ontwikkeling in Bloemhof-Hillesluis veelal gunstiger dan voor de stad als geheel, bij de subjectieve indicatoren is de ontwikkeling op punten minder gunstig dan in de stad als geheel.

Als we naar de afzonderlijke overlast-, gewelds-, diefstal- en inbraakindicatoren kijken zien we dat de objectieve indicatoren in Bloemhof-Hillesluis veelal gunstiger zijn in 2020 dan in 2016. Bij de subjectieve veiligheidsindicatoren zijn deze gunstige ontwikkelingen minder vaak het geval. Vooral bij de subjectieve overlastindicatoren (en in mindere mate de geweldsindicatoren) is de ontwikkeling tegengesteld aan die van de objectieve indicatoren.

Tevredenheid woonbuurt, sociale cohesie en vertrouwen in overheid

Bij de leefbaarheid zien we dat de tevredenheid met de wijk in Bloemhof gunstig ontwikkeld heeft sinds 2016, maar niet in Hillesluis. De sociale cohesie is op veel punten ongunstiger geworden dan in 2016. Verder heeft het vertrouwen in overheidsorganisaties zich in beide wijken gunstig ontwikkeld.

Bijlagen

Bijlage 1 Aantal adressen met signalen, type signalen en resultaten per kalenderjaar

		2017	2018	2019	Totaal periode 2017-2019
Adressen met signalen					
	Adressen (N)	253	382	476	1111
	aantal signalen (N)	344	463	522	1329
Type signalen					
	woon/adressituatie verwondering (w.o. leegstand)	63%	64%	77%	69%
	vermoeden aantasting veiligheid/leefbaarheid	13%	27%	18%	19%
	vermoeden sociale problematiek	11%	5%	3%	6%
	vermoeden van financiële fraude	9%	3%	2%	5%
	fysiek	3%	1%	0%	1%
	Totaal (N)	344	463	522	1329
Resultaten					
	BRP aanpassing	6%	21%	24%	19%
	situatie genormaliseerd	24%	17%	14%	17%
	advies wet- en regelgeving	9%	21%	13%	15%
	doorverwijzing partner	24%	7%	12%	13%
	(aanvraag) bestuurlijke maatregel	10%	11%	11%	11%
	uitstroom	7%	7%	7%	7%
	nog in behandeling	4%	5%	6%	5%
	waarschuwing	3%	2%	6%	4%
	zorgtraject	7%	5%	2%	4%
	pand gesloten	1%	2%	2%	2%
	uitkering/toeslagen/PGB beëindigd	0%	1%	2%	1%
	juridische procedure	4%	0%	0%	1%
	buurtbemiddeling	1%	0%	1%	0%
	Totaal (N)	269	405	532	1206

Bijlage 2 Stapeling van signalen

	Woon-/adressituatie (verwondering)	Aantasting veiligheid/leefbaarheid (vermoeden)	Financiële fraude (verwondering)	Sociale problematiek (vermoeden)	fysiek
Woon-/adressituatie (verwondering)	3	56	38	20	8
Aantasting veiligheid/leefbaarheid (vermoeden)		0	0	27	4
Financiële fraude (verwondering)			0	3	0
Sociale problematiek (vermoeden)				0	0
Fysiek					0

Bijlage 3 Sociale leefomgeving-items 2016, 2018 en 2020 per gebied (in %)

	Bloemhof			Hillessluis		
	2016	2018	2020	2016	2018	2020
% bewoners dat zegt vertrouwen te hebben in overheidsorganisaties	65	77	72	71	74	75
% bewoners dat zegt vertrouwen te hebben in deelgemeentebestuur	41	43	46	41	46	35
% bewoners dat zegt vertrouwen in gemeentebestuur te hebben	48	56	48	44	48	50
% (zeer) tevreden met de buurt	60	59	60	65	54	53
% bewoners dat zegt zich verbonden te voelen met buurt	51	49	34	46	41	41
% bewoners dat zegt zich thuis te voelen bij buurtbewoners	50	47	36	48	41	40
% bewoners dat zegt dat buurtbewoners elkaars opvattingen delen	34	35	27	29	30	23
% bewoners dat zegt zich verantwoordelijk te voelen voor buurt	79	77	77	78	75	79
% bewoners dat zegt zich niet in de steek gelaten te voelen	74	78	66	74	73	70
% (zeer) tevreden over de huidige woonsituatie	59	56	46	54	54	48
% bewoners dat zegt geluk met de buurt te hebben	31	32	21	27	27	22
% bewoners dat zegt trots op de buurt te zijn	41	40	30	34	38	35
% bewoners dat zegt de buurt leuk te vinden	57	53	43	48	55	40
% bewoners dat zegt geen problemen in de buurt te ervaren	26	34	19	28	28	20

	Feijenoord (gebied)			Rotterdam		
	2016	2018	2020	2016	2018	2020
% bewoners dat zegt vertrouwen te hebben in overheidsorganisaties	72	78	77	75	80	80
% bewoners dat zegt vertrouwen te hebben in deelgemeentebestuur	42	46	43	45	48	48
% bewoners dat zegt vertrouwen in gemeentebestuur te hebben	51	56	51	52	60	56
% (zeer) tevreden met de buurt	71	69	68	78	79	77
% bewoners dat zegt zich verbonden te voelen met buurt	54	51	48	55	56	52
% bewoners dat zegt zich thuis te voelen bij buurtbewoners	54	51	48	56	57	54
% bewoners dat zegt dat buurtbewoners elkaars opvattingen delen	35	32	27	35	34	31
% bewoners dat zegt zich verantwoordelijk te voelen voor buurt	83	81	82	84	84	84
% bewoners dat zegt zich niet in de steek gelaten te voelen	78	77	73	80	80	78
% (zeer) tevreden over de huidige woonsituatie	65	66	61	71	72	70
% bewoners dat zegt geluk met de buurt te hebben	42	46	41	49	52	51
% bewoners dat zegt trots op de buurt te zijn	50	52	47	54	56	53
% bewoners dat zegt de buurt leuk te vinden	65	66	59	73	75	72
% bewoners dat zegt geen problemen in de buurt te ervaren	36	40	32	54	55	50

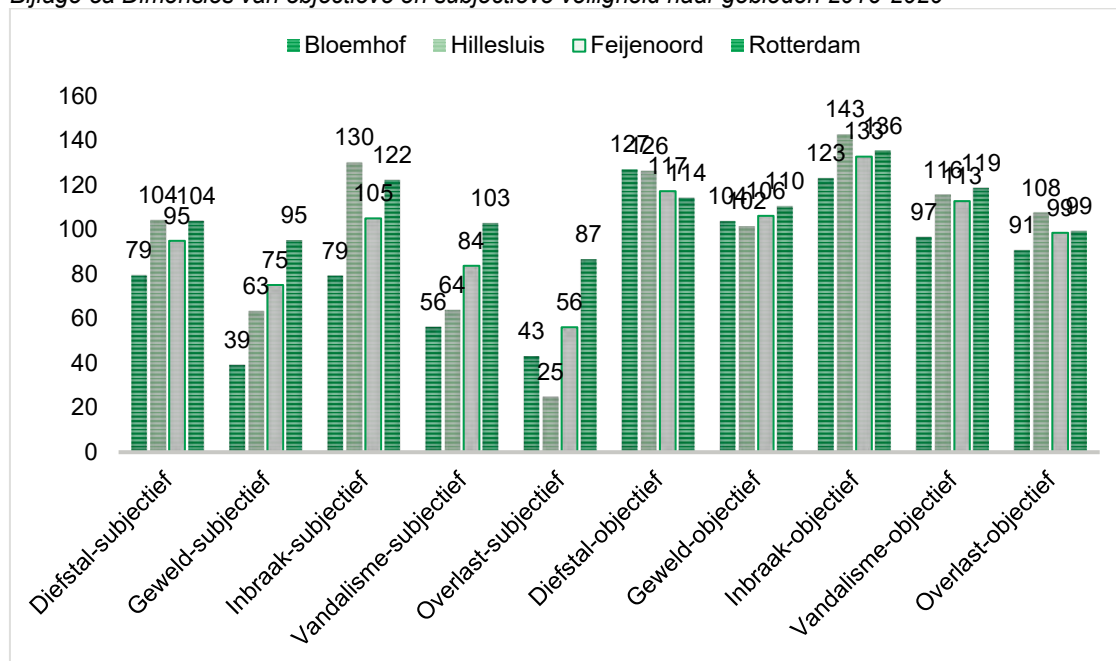
Bron: Gemeente Rotterdam; OBI Wijkprofiel 2016-2020

Bijlage 4 Veiligheidsindex (totaal, subjectief en objectief, en veiligheidsbeleving) naar gebieden 2016-2020

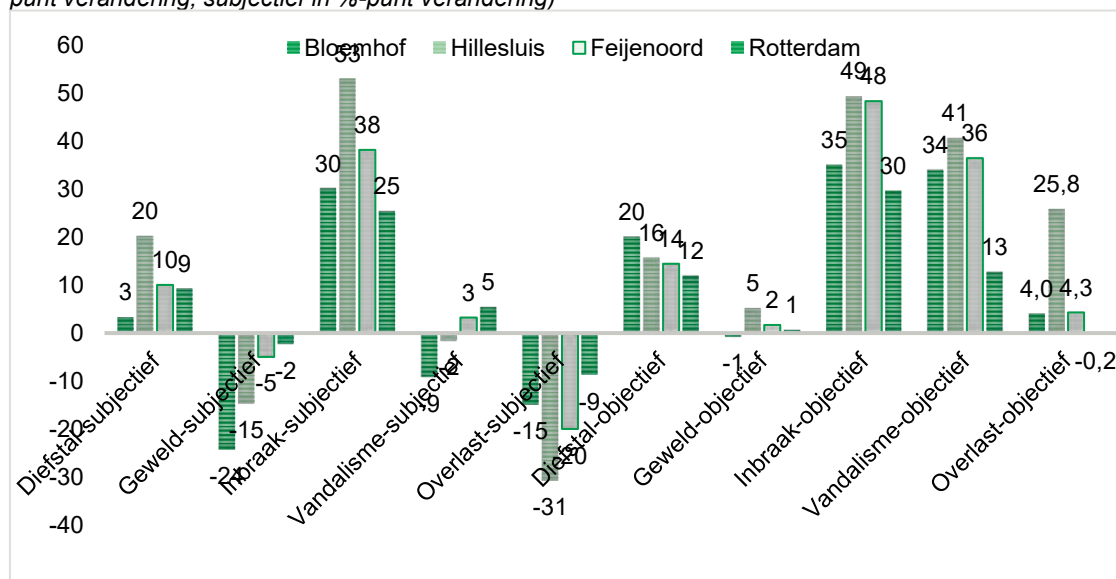
	Bloemhof			Hillesluis			Feijenoord			Rotterdam		
	2016	2018	2020	2016	2018	2020	2016	2018	2020	2016	2018	2020
Veiligheidsindex	76	84	83	82	77	95	86	93	98	102	108	110
Veiligheidsindex -subjectief	61	64	58	73	55	72	79	81	82	99	104	104
Veiligheidsindex -objectief	90	104	108	91	99	119	93	104	114	105	112	116
Veiligheidsbeleving-index	55	61	53	81	52	43	83	87	77	111	120	110

Bron: Gemeente Rotterdam; OBI Wijkprofiel 2016-2020

Bijlage 5a Dimensies van objectieve en subjectieve veiligheid naar gebieden 2016-2020

Bijlage 5b Ontwikkeling van dimensies van objectieve en subjectieve veiligheid naar gebieden 2016-2020 (objectief in %-punt verandering, subjectief in %-punt verandering)

Bron: Gemeente Rotterdam; OBI Wijkprofiel 2016-2020

Bijlage 6 Veiligheidsindicatoren voor 2020 voor vier gebieden (objectieve indicatoren in %, subjectieve indicatoren in %)

		Bloemhof	Hillesluis	Feijenoord	Rotterdam
Diefstal					
Objectief	Diefstal uit/vanaf motorvoertuigen	5	3	8	6
	Diefstal van motorvoertuigen	1	1	1	1
	Diefstal van brom-, snor-, fietsen	4	5	6	8
	Zakkenrollerij	0	1	1	1
	Diefstal af/uit/van overige voertuigen	1	1	1	1
	Overige vermogensdelicten	4	6	6	9
Subjectief	Slachtoffer autodiefstal	1	4	2	1
	Slachtoffer diefstal uit auto	12	6	7	5
	Slachtoffer fietsendiefstal	22	17	14	13
	Slachtoffer van overige diefstal	5	5	4	4
	Slachtoffer van tasjesroof zonder geweld	2	0	1	1
	Fietsendiefstal komt vaak voor	26	20	20	20
	Diefstal uit auto komt vaak voor	11	8	10	9
Inbraak					
Objectief	Inbraak woning	12	5	8	6
	Inbraak box/garage/schuur/tuinhuis	1	2	2	2
	Slachtoffer van inbraak	3	2	2	2
	Slachtoffer van poging tot inbraak	6	2	4	4
	Inbraak in woningen komt vaak voor	27	14	19	14
Geweld					
Objectief	Openlijke geweldpleging tegen personen	1	1	1	1
	Bedreiging	5	4	4	3
	Mishandeling	6	7	5	4
	Straatroof	0	1	1	1
	Overval	0	0	0	0
Subjectief	Slachtoffer van bedreiging met geweld	9	4	5	4
	Slachtoffer van Mishandeling	4	1	1	1
	Slachtoffer van tasjesroof met geweld	2	0	1	0
	Bedreiging komt vaak voor	17	21	12	8
	Gewelddelicten komt vaak voor	20	27	16	9
	Tasjesroof met geweld komt vaak voor	11	14	8	5
Overlast					
Objectief	Drugszaak	1	0	1	1
	Conflict	28	29	24	19
	Overlast	35	27	34	36
Subjectief	Drugsoverlast	25	23	18	11
	Handel in drugs op straat	15	18	13	9
	Overlast door omwonenden	19	26	16	12
	Vrouwen en mannen die op straat lastig worden gevallen	12	20	12	8

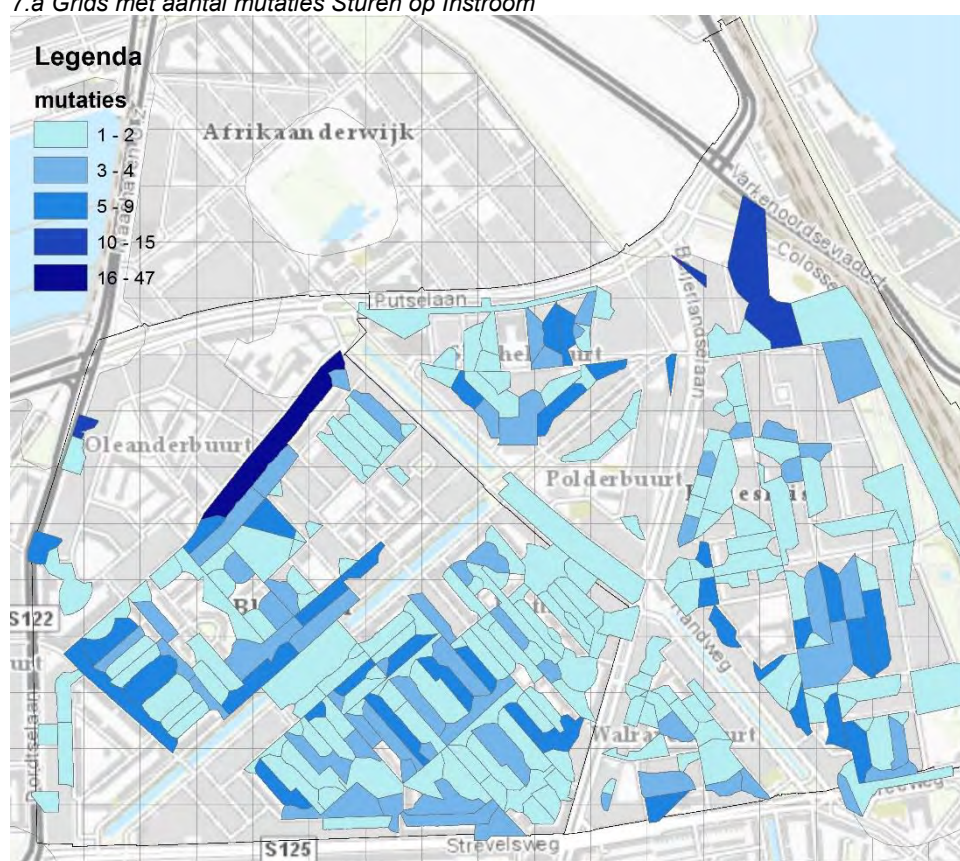
	Heen- en weergeloop van drugsverslaafden in uw straat	22	22	13	9
--	---	----	----	----	---

Bron: Gemeente Rotterdam; OBI Wijkprofiel 2016-2020

Bijlage 7 Leefbaarometer: ontwikkelingskaarten 2016-2018

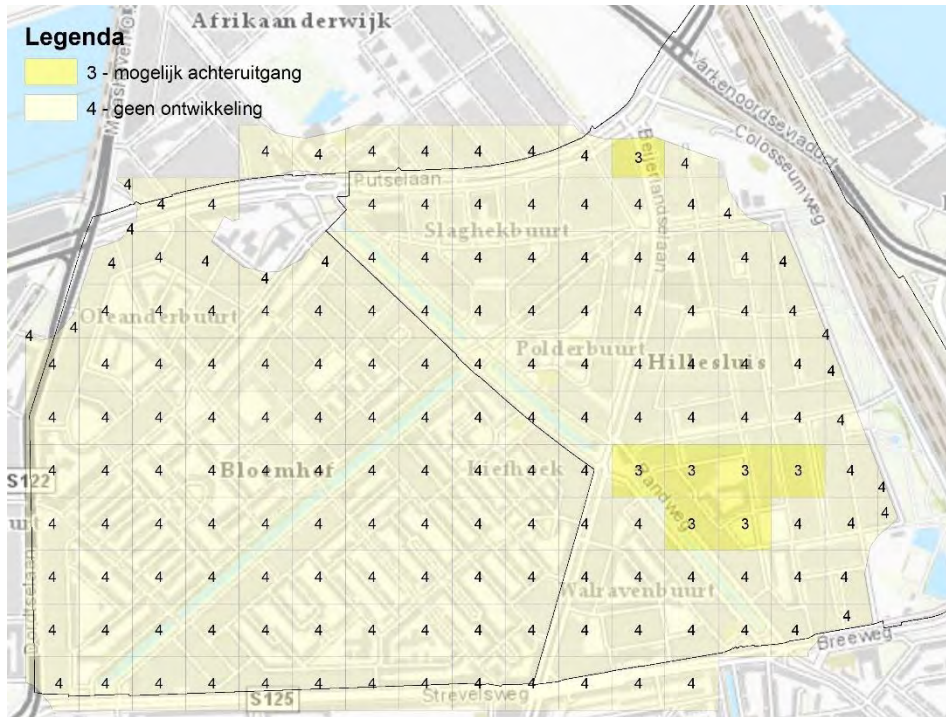
De leefbaarometer is een instrument van berekende leefbaarheidsscores. Deze scores zijn gebaseerd op indicatoren waarvan bekend is dat deze samenhangen met leefbaarheid en op woningwaarden in een gebied. Om de twee jaar worden scores berekend en zo is het ook mogelijk om de ontwikkeling in kaart te brengen. Dit kan op verschillende geografische schaalniveaus, waaronder het gridniveau. Hierbij worden vierkanten op heel Nederland geprojecteerd en hieraan worden scores toebedeeld (gebaseerd op scores van onderliggende pc6 gebieden).

7.a Grids met aantal mutaties Sturen op Instroom

7.b Leefbaarometer: totale ontwikkeling 2016-2018 per grid in Bloemhof-Hillesluis

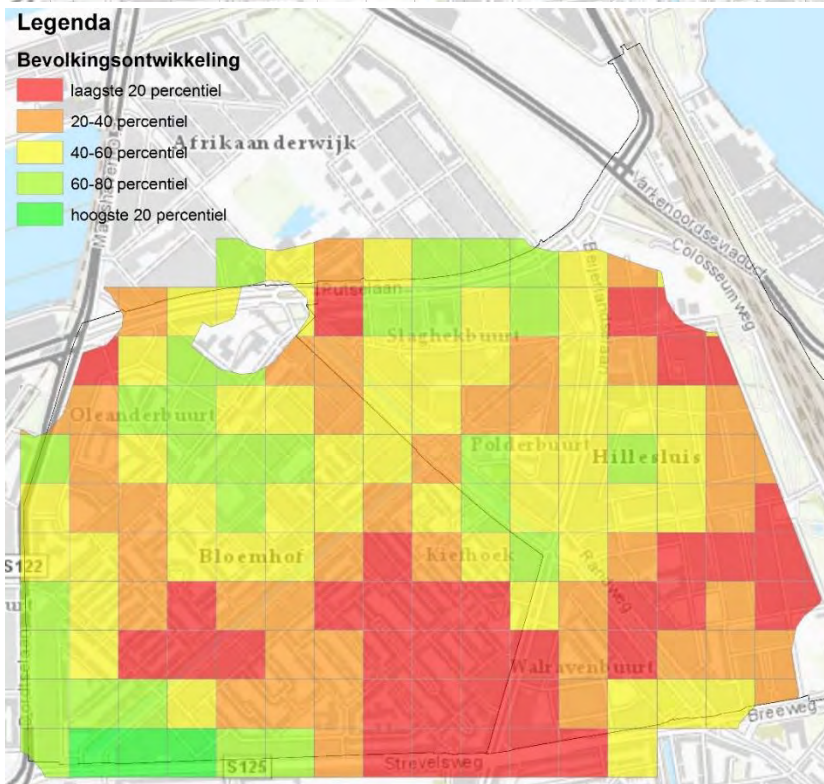
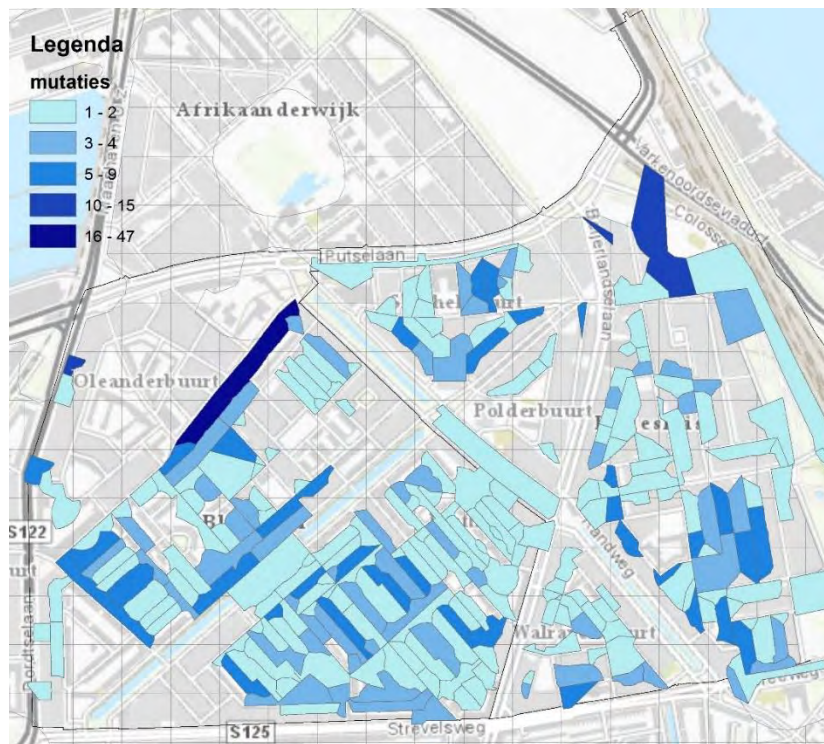
Het eerste figuur laat de totale leefbaarheidsontwikkeling in de periode 2016-2018 in Bloemhof-Hillesluis zien. Daaruit blijkt dat in deze periode de leefbaarheid stabiel is, met enkele delen die een mogelijke achteruitgang laten zien, met name in een deel van Hillesluis (Utrechtsestraat/Overijsselstraat e.o.).

Voor alle grids in heel Nederland zijn we de bevolkingsontwikkeling en veiligheidsontwikkeling tussen 2016-2018 nagegaan. Deze hebben we per onderwerp (bevolking en veiligheid) gerangschikt van grootste dalers naar hoogste stijgers. Alle grids zijn vervolgens in vijf even grote groepen verdeeld (20% laagste groep= groep met binnen Nederland de minst gunstige ontwikkeling, 20-40%, 40-60% en 80-100% met de laatste groep de groep met de meest gunstige ontwikkeling). De grenswaarden van 20%, 40%, 60% en 80% zijn gebruikt om de grids gelegen in Bloemhof-Hillesluis in te delen. De donkerrode grids corresponderen met de laagste 20 percentielen, de donkergroene grids corresponderen met de hoogste 20 percentielen. Orange, geel en lichtgroen corresponderen met 20-40 percentiel, 40-60 percentiel en 60-80 percentiel.

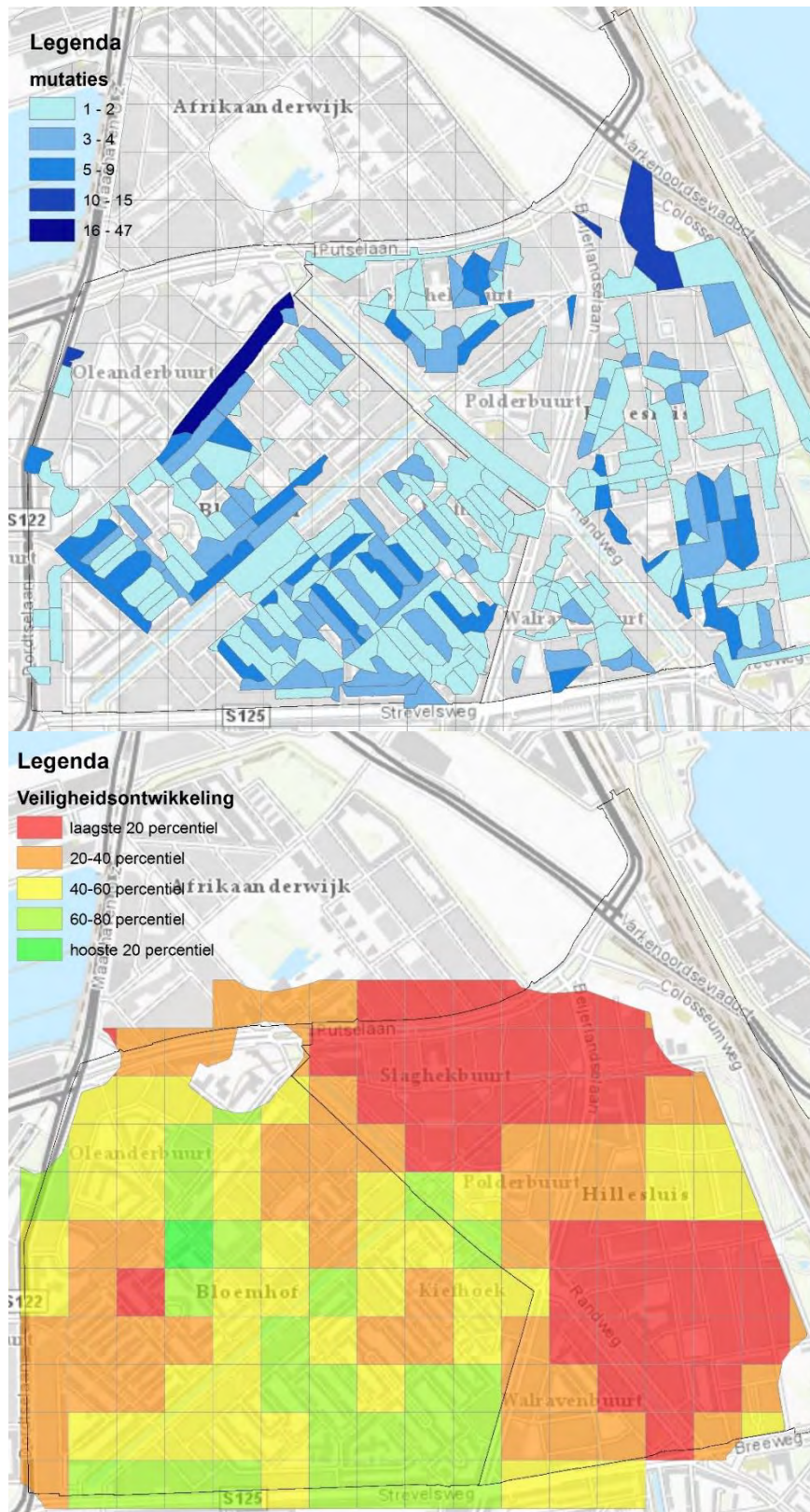
7.c Leefbaarometer: bevolkingsontwikkeling 2016-2018 per grid in Bloemhof-Hillesluis

(min: -0,733, max: 0.4687, gem=-0.00175, mediaan=-0.00174; 20%=-0.0126; 40%=-0.00487; 60=0.001429; 80%=0.009), vanaf 56e-percentiel is de waarde groter dan 0 (=gunstig)

De bevolkingsontwikkeling (t.o.v. de landelijke ontwikkeling) in de zuidoost-kant van Bloemhof behoort (samen met Hyacinthstraat e.o.) tot de 20% grids met de minst gunstige ontwikkeling. In Hillesluis betreft het gebied rond de Overijsselsestraat e.o. Als we de mutaties van artikel 9 verhuringen hiernaast leggen, zien we niet een duidelijk samenhang in de patronen.

7.d Leefbaarometer: veiligheidsontwikkeling 2016-2018 per grid in Bloemhof-Hillesluis (min: -0,452, max: 0.495, gem=0.0118, mediaan=0.011294; 20%=-0.0203; 40%=0.00193; 60=0.02075; 80%=0.04387), vanaf 39e-percentiel is de waarde groter dan 0 (=gunstig)

De relatief minst gunstige veiligheidsontwikkeling (t.o.v. de landelijke ontwikkeling) is in de noord- en zuidkant van Hillesluis. In Bloemhof ziet de situatie er relatief gunstiger uit dan in Hillesluis. Als we de mutaties van artikel 9 verhurings hiernaast leggen, zien we niet een duidelijk samenhang in de patronen.

Kennis voor een sterk Rotterdams beleid

Onderzoek en Business Intelligence is een afdeling binnen de gemeente Rotterdam. De afdeling verzamelt informatie en doet onderzoek voor het maken en uitvoeren van beleid door de gemeente Rotterdam. Het onderzoek gaat over onderwerpen als gezondheid, zorg, onderwijs, re-integratie, demografie, ruimtelijke ordening en veiligheid. Soms is de gemeentelijke organisatie het onderwerp, vaker gaat het over de stad en haar bewoners. Het doel is steeds om met deze verzamelde kennis het beleid en de bedrijfsvoering van de gemeente te verbeteren.

Auteur

Matthieu Permentier

Matthieu Permentier (1980) is sociaal-geograaf. Binnen de gemeente Rotterdam doet hij woningmarktonderzoek, onderzoek naar wijkontwikkelingen en (wijk) interventieonderzoek.

